

Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων -Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών -Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών -Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων -Πανεπιστήμιο Πειραιά

Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

«Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση»

Τίτλος διπλωματικής

«Η κοινωνική πολιτική στην Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα της κρίσης –Το νέο ΕΣΠΑ και η συμβολή του στην επίτευξη των προγραμμάτων για κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη- Μελέτη περίπτωσης ο Δήμος Ιάσμου »

Ονοματεπώνυμο

Καρούνη Μαρίνα – traa15306

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΣΑΦΑΡΙΚΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Department of Political Studies and International Relations - University of Peloponnese

Department of Economics -Democritus University of Thrace

Department of Economics -Aristotle University of Thessaloniki

Department of Business Administration -University of Piraeus

**Interuniversity Interdepartmental
Master Program in
«Local and Regional Government and Development»**

Thesis Title

«Social policy in Local Government in Greece the crisis -The new NSRF and its contribution to the achievement of the programs for social cohesion and solidarity - Case Study Municipality of Iasmos »

Name

Karouni Marina- tpaa15306

SUPERVISOR PROFESSOR: SAFARIKAS NIKOLAOS

Komotini, September 2016

ΑΦΙΕΡΩΣΕΙΣ

Αφιερώνεται στον Μανώλη, την Ειρήνη και την Σοφία....

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Καταρχάς θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερω τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Σαφαρίκα για την υποστήριξη και επιστημονική αρωγή στην εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής!

Κατόπιν όλους τους Καθηγητές μου και στα δύο εξάμηνα που μου μετέδωσαν γνώσεις και δεξιότητες ο καθένας ξεχωριστά!

Τέλος όλους τους συναδέλφους μου από τους οποίους αποκόμισα πολλές εμπειρίες!

Περίληψη

Τα τελευταία επτά χρόνια βιώνουμε τις αρνητικές συνέπειες μιας πρωτόγνωρης οικονομικής κρίσης που πλήττει τη χώρα μας που έχει πάρει διαστάσεις ανθρωπιστικής κρίσης. Η κρίση αν και ξεκίνησε από τις ΗΠΑ ως χρηματοπιστωτική κρίση, μετουσιώθηκε σε παγκόσμια ύφεση και μεταφέρθηκε στην Ευρώπη παρασύροντας τις οικονομίες των λιγότερο ισχυρών χωρών της ΕΕ.

Οι κοινωνικές συνέπειες της κρίσης όξυναν τα προβλήματα της ανεργίας, της φτώχειας, και του κοινωνικού αποκλεισμού, προβλήματα που το κράτος αδυνατώντας να τα αντιμετωπίσει τα μεταβίβασε στους ΟΤΑ ως νέες αρμοδιότητες άσκησης κοινωνικής πολιτικής, κρίνοντας ότι λόγω της της εξ ορισμού εγγύτητας αυτών στην τοπική κοινωνία, θα μπορέσουν να τα διαχειριστούν αποτελεσματικότερα.

Οι ΟΤΑ καλούνται σήμερα στη δύσκολη συγκυρία να αξιοποιήσουν κάθε εργαλείο που διαθέτουν και κάθε αναπτυξιακό πρόγραμμα του Νέου ΕΣΠΑ 2010-2020, στην προσπάθειά τους να συμβάλλουν στην επίτευξη κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης της τοπικής κοινωνίας.

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ

Κοινωνική πολιτική, οικονομική κρίση, κοινωνικός αποκλεισμός, ΟΤΑ, ΕΣΠΑ, κοινωνική συνοχή, αλληλεγγύη

Abstract

The last seven years experiencing the negative consequences of an unprecedented economic crisis in our country has gone humanitarian crisis proportions. The crisis although initiated by the US as a financial crisis, denatured global recession and brought to Europe dragging the economies of the EU's less powerful countries

The social consequences of the crisis exacerbated the problems of unemployment, poverty and social exclusion, problems that the state unable to cope disposed at Local Government Organizations as new responsibilities social policy, holding that because of the default of such proximity to the local community will be able to manage them effectively.

Local Government Organizations are called today in difficult circumstances to make every tool available to any development program to NSFR 2014-2020, in their efforts to contribute to social cohesion and solidarity of the community

KEYWORDS

Social policy, economic crisis, social exclusion, Local Government Organizations, NSFR, social cohesion, solidarity.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγήσελ..1

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Κράτος Πρόνοιας – Κοινωνικός Αποκλεισμός

1.1 Έννοια Κράτους Πρόνοιας στην Ελλάδα2.

1.2 Ορισμός Κοινωνικής Πολιτικής3

1.3 Ιστορία κοινωνικού αποκλεισμού.....4

1.4 Χαρακτηριστικά Κοινωνικού Αποκλεισμού–Αιτίες5

1.5 Ευπαθείς κοινωνικές ομάδες και Κοινωνικός Αποκλεισμός σε Ελλάδα και Ευρώπη.....6

1.6 Μέτρα καταπολέμησης στην Ελλάδα.....8

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Κοινωνική πολιτική στην Ελλάδα και την ΕΕ την εποχή της κρίσης

2.1 Η Κοινωνική Πολιτική στην Ελλάδα της κρίσης10

2.2 Η έννοια της κρίσης και οι επιπτώσεις στην καθημερινή ζωή.....11

2.3 Κοινωνική Πολιτική στην ΕΕ.....14

2.4 Άσκηση Κοινωνικής Πολιτικής από τους ΟΤΑ - Θεσμικό Πλαίσιο.....15

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 Ο ρόλος, οι αρμοδιότητες και η κοινωνική πολιτική των ΟΤΑ στην κρίση

3.1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις18

3.2 Ιστορική αναδρομή.....19

3.3 Αρμοδιότητες ΟΤΑ άμεσου ή έμμεσου κοινωνικού χαρακτήρα.....20

3.4	Πεδία άσκησης κοινωνικής πολιτικής από τους ΟΤΑ.....	22
3.5	Προσέγγιση στην κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη.....	25
3.6	Εθελοντισμός στην Ελλάδα και την Τοπική Αυτοδιοίκηση Ποιοτική και Ποσοτική προσέγγιση με την κοινωνία των πολιτών.....	25

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Το Νέο ΕΣΠΑ στην Τοπική Αυτοδιοίκηση

4.1	Όραμα Προτεραιότητες Στόχοι	29
4.2	Πηγές χρηματοδότησης, πόροι	29
4.3	Δράσεις Θεματικοί Στόχοι ΠΕΠ	30
4.4	Νέες κοινωνικές πρωτοβουλίες και δομές Επιπτώσεις στην κοινωνική ιδιότητα του πολίτη.....	32
4.5	Προώθηση της κοινωνικής οικονομίας.....	33
4.6	Συμβολή στην κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη.....	33
4.7	Αξιολόγηση των δυσκολιών που καλούνται να υπερκεράσουν οι ΟΤΑ στην αξιοποίηση των πόρων του ΕΣΠΑ.....	34

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Η περίπτωση του Δήμου Ιάσμου

5.1	Προφίλ Δήμου - Οργανωτική δομή - Κοινωνικές δομές	35
5.2..	Πλεονεκτήματα/Μειονεκτήματα Προκλήσεις/Στόχοι στην υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενων έργων κοινωνικού χαρακτήρα	39
5.3	Οι πόροι για την υλοποίηση –Θεματικές προτεραιότητες.....	41
5.4	Τοπικά αναπτυξιακά προγράμματα.....	41
5.5	Εναλλακτικές δυνατότητες και Σχέδια επιβίωσης σε συνθήκες κρίσης.....	42
5.6	Ενεργοποίηση και Συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών.....	43
5.7	Καλές Πρακτικές και καινοτόμες ιδέες για την αντιμετώπιση της κρίσης	43

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	46
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΠΗΓΕΣ.....	47
ΠΙΝΑΚΕΣ.....	51
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ.....	51
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	51

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η δημοσιονομική κρίση στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια έλαβε διαστάσεις κοινωνικής και ανθρωπιστικής κρίσης πλήττοντας όχι μόνο την οικονομία της χώρας αλλά και όλη των κοινωνία με τη μείωση της απασχόλησης, τη αύξηση της ανεργίας, της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και επέβαλε περισσότερο από ποτέ την άσκηση κοινωνικής πολιτικής από το Κράτος, την Περιφέρεια και τους Δήμους.

Η παρούσα εργασία δομείται σε πέντε κεφάλαια. Στο πρώτο αναλύονται οι έννοιες του Κράτους Πρόνοιας, της κοινωνικής πολιτικής, οι ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, η ιστορία, τα χαρακτηριστικά, τα αίτια και τα μέτρα καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού.

Το δεύτερο εστιάζεται στην οικονομική κρίση, τις επιπτώσεις της στην καθημερινή ζωή και την επίδραση της στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής στην Ελλάδα και την Ευρώπη.

Στο τρίτο, γίνεται αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο και αναλύονται οι αρμοδιότητες και τα πεδία άσκησης κοινωνικής πολιτικής των ΟΤΑ στις δύσκολες συνθήκες της δημοσιονομικής ύφεσης, μέσα από μια ιστορική αναδρομή. Επιπλέον αναλύεται η σημασία του εθελοντισμού και της κοινωνίας των πολιτών στην προσέγγιση της κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης.

Το τέταρτο αναφέρεται στους στόχους της νέας Προγραμματικής περιόδου 2014-2020 και την πρόκληση των ΟΤΑ στη χρηματοδότηση νέων κοινωνικών πρωτοβουλιών και δομών από το ΕΣΠΑ καθώς και τις δυσκολίες που καλούνται να υπερκεράσουν στην αξιοποίηση των πόρων με σκοπό την επίτευξη κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης.

Στο πέμπτο περιγράφεται η περίπτωση του Δήμου Ιάσμου (όπου υπηρετώ) ενός μικρομεσαίου (σε μέγεθος και δυνατότητες) Δήμου, ο τρόπος που ασκεί κοινωνική πολιτική, καθώς και οι δυσκολίες που καλείται να ξεπεράσει αξιοποιώντας το χρηματοδοτικό εργαλείο του ΕΣΠΑ.

Τα συμπεράσματα στο τέλος αναφέρονται στα αναμενόμενα αποτελέσματα στο κοινωνικό τομέα από την αξιοποίηση του ΕΣΠΑ, όπως και προτάσεις βελτίωσης του Δήμου Ιάσμου στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

Κράτος πρόνοιας – Κοινωνικός αποκλεισμός

1.1 Έννοια Κράτους Πρόνοιας στην Ελλάδα

Η έννοια του κράτους πρόνοιας που είθισται να αφορά κυρίως συντάξεις και κοινωνική ασφάλιση στην Ελλάδα, δεν είναι ξεκάθαρη παρόλο που η Ελλάδα παραδοσιακά αποτελεί ένα κράτος πρόνοιας με ουσιώδη αποστολή την άμβλυση των κοινωνικών ανισοτήτων και τη βελτίωση των κοινωνικών παροχών. (Βενιέρης Δ.-Παπαθεοδώρου Χ. 2003). Σημειωτέον, ότι μέσα από την ιστορική διερεύνηση του κράτους πρόνοιας από τη μεσοπολεμική περίοδο και τη μεταπολίτευση από το 1974 έως σήμερα, δεν έχουν σημειωθεί σημαντικές αλλαγές ή μεταρρυθμίσεις, αλλά παραμένουν οι ίδιες βασικές δομές του ιδιόμορφου προνοιακού συστήματος, όπως ο τρόπος χρηματοδότησης της κοινωνικής πολιτικής, ανισότητα πόρων και παροχών, ελλειπείς δημόσιες δαπάνες, η αναλογία των έμμεσων προς τους άμεσους φόρους με τους οποίους χρηματοδοτείται και ο πελατειακός κατακερματισμός ασφαλιστικών ταμείων. Εξάιρεση αποτελεί η ριζοσπαστική μεταρρύθμιση των συντάξεων του Ν.863/2010 λίγο μετά την κύρωση του Α΄ Μνημονίου λόγω πίεσης¹, όπου έγινε προσπάθεια επίλυσης του λεγόμενου «ασφαλιστικού». (Ματσαγγάνης Μ.2011) χωρίς τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Σήμερα, η δημοσιονομική κρίση επιβάλλει την περικοπή των κοινωνικών δαπανών του κράτους και την συρρίκνωση του κράτους πρόνοιας, με συνέπεια την ανάδειξη πολιτικών, όπως η ιδιωτικοποίηση κοινωνικών υπηρεσιών και τη μεγαλύτερη δραστηριοποίηση της Τ.Α. και της οικογένειας σε ότι αφορά την αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων. Η νέα πραγματικότητα της κρίσης, ως κρίση χρέους στην Ευρώπη και την Ελλάδα, συνδέθηκε αυτόματα με την κρίση του κοινωνικού κράτους. Η πρώτη άμεση απάντηση για την αντιμετώπιση του ευρωπαϊκού δημογραφικού ελλείμματος αφορούσε κυρίως στη μείωση των κοινωνικών δαπανών με νομοθετικές παρεμβάσεις από τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. και της Ευρωζώνης. Η σύνδεση της χρηματοδότησης και των οικονομικών του κράτους πρόνοιας με όρους που εμπεριέχονται στις διεθνείς συμβάσεις (Μνημόνιο Ι και Μνημόνιο ΙΙ) δημιούργησε τις προϋποθέσεις μετάλλαξης του κράτους πρόνοιας σε κράτος φιλανθρωπίας (Ρομπόλης, 2013). Ενώ με το Μνημόνιο ΙΙΙ η συμμετοχή του κράτους περιορίζεται κι άλλο

¹Από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, Την Ευρωπαϊκή Ένωση, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή

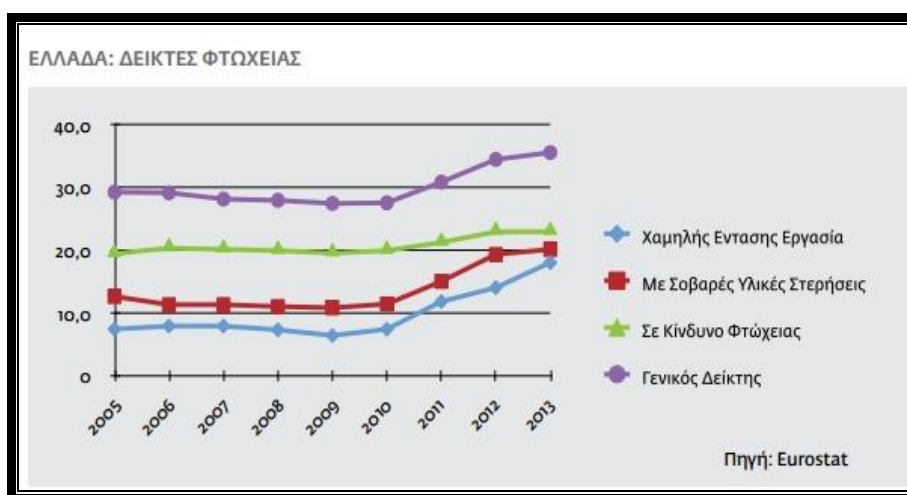
με τη διαμόρφωση ενός νέου σε δομή και λειτουργία συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. (Καθημερινή,2016)

1.2 Ορισμός κοινωνικής πολιτικής

Η **κοινωνική πολιτική** (εφεξής ΚΠ) αποτελεί ένα μεταβαλλόμενο διεπιστημονικό πεδίο κοινωνικής διερεύνησης και συλλογικής δράσης, διότι αντλεί στοιχεία και μετεξελίσσεται μέσα από άλλες κοινωνικές επιστήμες² και εννοιολογικά επιδέχεται πολύσημους, σύνθετους ενίοτε ασαφείς ορισμούς και προσεγγίσεις που αντισταθμίζονται από τα οριοθετημένα πεδία ενασχόλησής της (υγεία, κοινωνική πρόνοια, απασχόληση, παιδεία, περιβάλλον, κατοικία, πολιτισμός, μετανάστευση) και τα αντίστοιχα συστήματα υλοποίησης αυτών, με βασικό στόχο την κοινωνική ευημερία.(Βενιέρης, Παπαθεοδώρου 2003 σελ.28-31).

Η ΚΠ αναφέρεται στην οργανωμένη παρέμβαση του κράτους η οποία μέσα από την αναγνώριση και κάλυψη αναγκών –σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο- στοχεύει στη ρύθμιση της κοινωνικής αναπαραγωγής και της εξασφάλισης της κοινωνικής συνοχής και ειρήνης. Η επίτευξη της κοινωνικής ευημερίας αποτελεί σημαντικό αλλά όχι αναγκαίο στόχο της και αποτελεί εργαλείο επίτευξης μιας ευρύτερης «κοινωνιακής πολιτικής» σε εποχές αναδιάρθρωσης κοινωνικών δομών και σχέσεων.(Στασινοπούλου Ό.2010) Ο πίνακας 1.1 αποτυπώνει την αύξηση των δεικτών φτώχειας στην Ελλάδα

Πίνακας 1.1
Δείκτες φτώχειας

Πηγή: Eurostat

²την κοινωνιολογία, δημογραφία, νομική, πολιτική και οικονομική επιστήμη, την κοινωνική ανθρωπολογία, την κοινωνική ψυχολογία και την στατιστική

Η ΚΠ έχει θεμελιώδεις σχέσεις με την αναδιανομή, την οικονομική πολιτική και την παγκοσμιοποίηση και σημαίνει διερεύνηση κυρίως των αιτίων, του τρόπου και των επιδράσεων των πολιτικών αυτών, διότι δεν περιορίζεται στην καταπολέμηση της οικονομικής φτώχειας αλλά αποσκοπεί και στην καταπολέμηση της κοινωνικής ανισότητας. (Βενιέρης –Υπόμνημα 2010 σελ.123)

1.3 Ιστορία κοινωνικού αποκλεισμού

Ο κοινωνικός αποκλεισμός (εφεξής Κ.Α) αποτελεί μία πολυσύνθετη με διαφορετικές παραμέτρους διαδικασία αποξένωσης του ατόμου από τα κοινωνικά, πολιτικά, οικονομικά και πολιτιστικά δρώμενα. Διαφοροποιείται από την έννοια της φτώχειας, η οποία περιορίζεται στην έλλειψη εισοδηματικών πηγών και στην ανεπάρκεια του επιπέδου υλικής ευημερίας. (Αμίτσης Γ 2006 σελ.15) Είναι μια δυναμική διαδικασία κατά την οποία ορισμένα άτομα αποκλείονται συστηματικά από το κοινωνικό γίνεσθαι την ίδια ώρα που οι άλλοι ενσωματώνονται συστηματικά με ευνοϊκούς όρους. (Shanaham 1999 σελ.54) Είναι η περιθωριοποίηση και ο αποκλεισμός από την κοινωνία, ατόμων ή ομάδων του πληθυσμού λόγω υστέρησης σε φυσικά γνωρίσματα ή ιδιότητες και συμπεριφορές που η κοινωνία θεωρεί αρνητικά και όταν δεν υπάρχει η οικονομική δυνατότητα να συμμετέχουν ενεργά στον τρόπο ζωής των πολλών στην κοινωνία. (Ζάννης, 2006). **Ιστορικά** ο όρος Κ.Α πρωτοεμφανίσθηκε στη δεκαετία του 60 στη Γαλλία και η πατρότητα του όρου αποδίδεται στον Rene Lenoir³, ο οποίος περιέγραψε σ' ένα κείμενό του το 1974 ότι σε μία περίοδο ανάπτυξης και ευημερίας, το 1/10 των Γάλλων δε είχε πρόσβαση σε βασικές κρατικές υπηρεσίες και παροχές αλλά παρέμενε αποκλεισμένο στο περιθώριο. Ο όρος χρησιμοποιείται μέχρι σήμερα εκτεταμένα για « την περιγραφή οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων που άλλοτε συμπληρώνουν και άλλοτε εξομοιώνονται με τη φτώχεια ». (Παπαδοπούλου, 2002, σ. 45) Στην Ελλάδα ο όρος «κοινωνικός αποκλεισμός» εμφανίστηκε επίσημα για πρώτη φορά το 1990, στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του «Εθνικού Παρατηρητηρίου Καταπολέμησης του Κοινωνικού Αποκλεισμού». (Οικονόμου, Φερόνας, 2006, σ.29). Σύμφωνα με τον Τσιάκαλο (1998, σ.42) πλέον συγκροτημένη προσπάθεια ανάλυσης του κοινωνικού αποκλεισμού, σε σχέση με τα χαρακτηριστικά, τις όψεις και τις κοινωνικά ευπαθείς ομάδες, αποτέλεσε η δίτομη Έκθεση προς το Ευρωπαϊκό

³Γενικός Γραμματέας Κοινωνικής Πολιτικής επί κυβέρνησης Σιράκ

Κοινωνικό Ταμείο, που συντάχθηκε από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚ- ΚΕ), το 1996. (Οικονόμου, Φερόνας, 2006, σ. 30)

1.4 Χαρακτηριστικά κοινωνικού αποκλεισμού – Αιτίες

Βασικά χαρακτηριστικά του Κοινωνικού Αποκλεισμού αποτελούν τα εξής:

- Η σχετική διάστασή του ως διαδικασία μιας και εμφανίζεται σε συγκεκριμένη κοινωνία και χρόνο, αναφερόμενος στη πολυδιάστατη αποστέρηση σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο.
- Η αδυναμία του ατόμου στην άσκηση δικαιωμάτων του από μόνο του λόγω έλλειψης μόρφωσης, εργασίας, εκπαίδευσης, πληροφόρησης, στέγασης, περίθαλψης κ.α.
- Ο στιγματισμός του ατόμου και των συνοικιών των αστικών περιοχών, όπου κατοικεί και η προβληματική σχέση των με τους κύριους μηχανισμούς που παράγουν ή διανέμουν πόρους, όπως αγορά εργασίας, διαπροσωπικά δίκτυα, κράτος κτλ. (Ελληνική Έκθεση για το Κοινοτικό Παρατηρητήριο Κοινωνικού Αποκλεισμού, 1990).
- Η χαμηλή αυτοεκτίμηση, η λανθασμένη παραδοχή της αποκλειστικής ευθύνης του ιδίου, ο κοινωνικός στιγματισμός που ακολουθεί και η έλλειψη κοινωνικής ενσωμάτωσης που οδηγεί σε ρήξη με την κοινωνία και αδιαφορία για τα κοινά.
- Οι τεράστιες ανάγκες του ατόμου ή ομάδας που συνεχώς αυξάνονται χωρίς δυνατότητα ικανοποίησης αυτών.
- Η απουσία επαφής με τους κρατικούς μηχανισμούς βοήθειας (ΟΑΕΔ, Περιφέρειες, Δήμους κ.α) (INE, 2013)

Αιτίες Κοινωνικού Αποκλεισμού

- Από τις κυριότερες αιτίες αποτελούν η φτώχεια και η οικονομική κρίση.
- Η υστέρηση σε φυσικά προσόντα εξαιτίας σωματικών, νοητικών και ψυχικών αναπηριών και ειδικών διαταραχών.
- Η έλλειψη ικανοτήτων, δεξιοτήτων, τυπικών και επαγγελματικών προσόντων. (INE 2013, Αμίτσης Γ.Ν 2005)
- Η μετανάστευση, η χαλάρωση των κοινωνικών δεσμών, οι προκαταλήψεις, τα στερεότυπα, ο ρατσισμός, η παραβατικότητα, τα ψυχολογικά προβλήματα και οι τάσεις αυτοκαταστροφής (όπως η χρήση ναρκωτικών, ο αλκοολισμός κτλ) (Λύτρας, Α., Σουλιώτης Κ., 2004, σελ. 26-37)
- Άλλες αιτίες θεωρούνται η μακροχρόνια διαβίωση με χαμηλό εισόδημα, η χαμηλής ποιότητας απασχόληση, η εγκατάλειψη του σχολείου, το οικογενειακό περιβάλλον, οι

γυναίκες μέλη μονογονεϊκών οικογενειών, η μεγάλη αποχή από την αγορά εργασίας, η κακή υγεία, το εθνικό υπόβαθρο και ο κίνδυνος φυλετικής και όχι μόνο διάκρισης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2001).

1.5 Ευπαθείς κοινωνικές ομάδες και κοινωνικός αποκλεισμός σε Ελλάδα και Ευρώπη

Οι ανωτέρω αιτίες προσδιορίζουν και τις **ευπαθείς κοινωνικές ομάδες** που πλήττονται εντονότερα από τον κοινωνικό αποκλεισμό στην Ελλάδα της παρατεταμένης κρίσης που στιγματίζονται και απαρτίζονται κυρίως από μακροχρόνια ανέργους, μονογονεϊκές οικογένειες, ΑΜΕΑ και άτομα με ψυχικές διαταραχές, νέους, γυναίκες, ηλικιωμένους, αστέγους, ναρκομανείς, οροθετικούς, φυλακισμένους /αποφυλακισμένους παραβατικά άτομα/ανήλικους ένταξης και επανένταξης, Έλληνες Μουσουλμάνους, Ρομά, πρόσφυγες και μετανάστες.

Στο Ν.4019/2011⁴ στο άρθρο 1 παρ.4 ορίζονται οι ευπαθείς ομάδες πληθυσμού ως:

«οι κοινωνικές ομάδες πληθυσμού, των οποίων η συμμετοχή στην κοινωνική και οικονομική ζωή δυσχεραίνεται, είτε εξαιτίας κοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων ή σωματικών ή ψυχικών διαταραχών, είτε εξαιτίας απρόβλεπτων γεγονότων, τα οποία επηρεάζουν την εύρυθμη λειτουργία της τοπικής ή ευρύτερα περιφερειακής οικονομίας».

Η τελευταία διεύρυνση της ΕΕ ανατολικά της Ευρώπης σε συνδυασμό με τις σημερινές δυσμενείς συνθήκες της ευρωπαϊκής δημοσιονομικής ύφεσης, είχε ως συνέπεια ολόκληρη η Ευρώπη να βιώνει έντονα τον κίνδυνο του κοινωνικού αποκλεισμού, διότι εντάχθηκαν έξι εκατομμύρια περιθωριοποιημένα και οικονομικά ασθενή άτομα ενώ παράλληλα μειώθηκε δραματικά η πρόσβαση στην αγορά εργασίας και γιγαντώθηκαν οι οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες μέσα στους κόλπους της.

Οι πολιτικές της ΕΕ επικεντρώνονται, μέσω της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της ενδυνάμωσης, στην αποκατάσταση των ελλειμάτων των κοινωνικά αποκλεισμένων και στην κοινωνική τους ένταξη, χωρίς όμως να οδηγούν στην ριζική λύση, αφού δεν εστιάζονται στις δομές που περιορίζουν την απασχόληση και επιτείνουν τις ανισότητες. (Byrne 1999 σελ.128)

Στους επόμενους πίνακες παρατηρείται εκτίναξη ανά ηλικίες, τα τελευταία χρόνια της κρίσης, των ποσοστών κοινωνικού αποκλεισμού σε Ελλάδα και ΕΕ:

⁴ΦΕΚ 216 Α' Για την κοινωνική οικονομία και κοινωνική επιχειρηματικότητα

Πίνακας 1.2

Κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού 18-24 ετών

ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ Ή ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ 18-24 ΕΤΩΝ									
ΕΤΟΣ	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ΕΕ-27	29,8	29,6	28,5	28,4	27,6	29,2	29,9	31,6	31,9
Ελλάδα	32,2	33,6	33,5	34,0	31,6	38,4	40,3	48,3	50,7
Ελλάδα (Ανδρες)	31,0	32,1	32,5	31,0	27,7	35,4	40,9	50,7	48,4
Ελλάδα (Γυναίκες)	33,3	35,0	34,5	36,9	35,3	41,5	39,7	46,0	52,9

Πηγή: Eurostat

Πίνακας 1.3

Κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού 25-54 ετών

ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ Ή ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ 25-54 ΕΤΩΝ									
ΕΤΟΣ	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ε.Ε.-27	23,1	22,9	21,8	21,0	20,9	21,9	22,9	23,7	23,8
Ελλάδα	24,9	26,1	26,1	25,6	25,6	25,3	29,2	36,1	36,9
Ελλάδα (Ανδρες)	23,4	25,3	25,3	25,0	25,3	25,1	28,2	35,0	36,2
Ελλάδα (Γυναίκες)	26,5	27,0	26,8	26,3	26,0	25,6	30,3	37,2	37,6

Πηγή: Eurostat

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει τοποθετήσει την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στο επίκεντρο της οικονομικής και κοινωνικής ατζέντας της για την απασχόληση στη στρατηγική «Ευρώπη 2020»⁵, όπου όλα τα κράτη μέλη συμφώνησαν

μια σημαντική καινοτομία: έναν κοινό στόχο, σύμφωνα με τον οποίο η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να βγάλει τουλάχιστον 20 εκατομμύρια ανθρώπους από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό την επόμενη δεκαετία. Το 2008 περισσότερα από 80 εκατομμύρια άτομα σε ολόκληρη την Ένωση ζούσαν κάτω από το όριο της φτώχειας, δηλαδή περισσότερα

⁵Η στρατηγική «Ευρώπη 2020» είναι η δεκαετής στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την απασχόληση και την ανάπτυξη. Ξεκίνησε το 2010 με σκοπό τη δημιουργία των συνθηκών για μια έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

από το 16,5% του πληθυσμού της Ε.Ε. Από τα άτομα αυτά, περισσότερα από τα μισά είναι γυναίκες και 20 εκατομμύρια είναι παιδιά. Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης ήταν μεγαλύτερες για τα πιο ευάλωτα άτομα. Η κατάσταση των ατόμων με το χαμηλότερο εισόδημα εξακολούθησε να επιδεινώνεται και τα άτομα αυτά αντιμετωπίζουν τώρα μεγαλύτερο κίνδυνο δημιουργίας χρεών και χρεοκοπίας. Οι νέοι, οι μετανάστες και τα άτομα με χαμηλά προσόντα συχνά απασχολούνται σε επαρχιακές και όχι καλά αμειβόμενες εργασίες, έχουν υποστεί τις μεγαλύτερες αυξήσεις όσον αφορά την ανεργία και ως εκ τούτου, είναι εκτεθειμένα σε επιδείνωση των συνθηκών διαβίωσής τους. Ειδικότερα, ένας στους πέντε νέους στην αγορά εργασίας είναι άνεργος, ενώ τα άτομα με χαμηλά προσόντα βιώνουν αύξηση της ανεργίας διπλάσια από εκείνη που βιώνουν τα άτομα με υψηλά προσόντα. (Ε.Ε 2011) (Ε.Ε Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2011.

1.6 Μέτρα καταπολέμησης στην Ελλάδα

Όλες οι ευπαθείς ομάδες χρήζουν ιδιαίτερης φροντίδας και στρατηγικής πολιτικής ένταξης από το φερόμενο κοινωνικό κράτος, τις Περιφέρειες και κυρίως τους Δήμους που βιώνουν το πρόβλημα όντας πιο κοντά στην κοινωνία και μπορούν να προσφέρουν αμεσότερες και αποτελεσματικότερες λύσεις, για να αρθούν οι διακρίσεις, να σταματήσουν να ισχύουν αναχρονιστικά στερεότυπα και να παρθούν μέτρα καταπολέμησης με διαρθρωτικές αλλαγές και καινοτόμες εφαρμογές όπως:

- Η αξιοποίηση της εμπειρίας των υφιστάμενων φορέων Κοινωνικής Οικονομίας (ΚΟΙΝΣΕΠ και ΚοιΣΠΕ) του Ν.4019/2011 και σύμφωνα με νεότερο νομοσχέδιο⁶ που προωθείται, στόχος είναι η ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, μέσω της δημιουργίας ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος, που θα διευκολύνει την συμμετοχή όσων πολιτών το επιθυμούν σε παραγωγικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται με σεβασμό στον άνθρωπο και το περιβάλλον και οργανώνονται με τη διάχυση πρακτικών δημοκρατίας, ισότητας, αλληλεγγύης και συνεργασίας μεταξύ των συμμετεχόντων και των τοπικών κοινωνιών, που θα αξιοποιούν και απασχολούν άτομα ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, συμβάλλοντας θετικά ως πολύτιμο εργαλείο για την ομαλή πρόσβασή τους στην ελεύθερη αγορά.

⁶Στις 27/07/2016 ολοκληρώθηκε η διαβούλευση του νέου νομοσχεδίου για Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και ανάπτυξη των φορέων της

- Η περαιτέρω ενίσχυση αυτών των κοινωνικών επιχειρήσεων του τρίτου τομέα οικονομίας, που αδυνατούν να λειτουργήσουν ανταποδοτικά χωρίς επιχορήγηση, λόγω του κοινωνικού χαρακτήρα των δραστηριοτήτων αυτών.
- Η δικτύωση μεταξύ δημοσίων Φορέων κοινωνικής πολιτικής με τους Δήμους που εκ φύσεως βρίσκονται εγγύτερα στα ευπαθή άτομα εντός της χωρικής τους αρμοδιότητας, καθώς επίσης και με ΜΚΟ και εθελοντικές οργανώσεις. (Ζαϊμάκης Γ 2011 σελ.72).
- Ο Σχεδιασμός και υλοποίηση εξειδικευμένων προγραμμάτων κατάρτισης και απασχόλησης του ΟΑΕΔ που θα προσφέρουν την δυνατότητα στα κοινωνικά αποκλεισμένα ευπαθή άτομα να εργασθούν και να καλύψουν τις ανάγκες τους.
- Η υλοποίηση προγραμμάτων ενημέρωσης, συμβουλευτικής και ευαισθητοποίησης τόσο του κοινού όσο και των άμεσα ενδιαφερομένων.
- Η υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών τόσο στον ελλαδικό χώρο όσο και στο εξωτερικό, που έχουν αξιολογηθεί θετικά στην κατεύθυνση εξάλειψης του κοινωνικού αποκλεισμού και εκσυγχρονισμού της κοινωνικής προστασίας.
- Η χρηστή εκμετάλλευση πόρων του Νέου ΕΣΠΑ για προγράμματα ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης, με καινοτόμες δράσεις που θα συμβάλουν στην επίτευξη σύγχρονης κοινωνικής προστασίας.(INE 2013).
- Νέο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ενσωμάτωση όπως το αντίστοιχο του 2011 που στοχεύει στην αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων των διαρθρωτικών αλλαγών στην ελληνική κοινωνία απαιτεί το συντονισμό των δράσεων της κεντρικής διοίκησης με την ενεργοποίηση στο μέγιστο βαθμό της τοπικής κοινωνίας, σε συνδυασμό με την ορθή μεθοδολογία παρέμβασης και την αξιοποίηση εξειδικευμένων στελεχών και κοινοτικών πόρων, στο πλαίσιο ενός στρατηγικού σχεδιασμού προγραμμάτων κοινωνικής πολιτικής ανταπόκρισης στις πραγματικές ανάγκες των πολιτών.(Ζαϊμάκης Γ 2011 σελ.57).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Κοινωνική Πολιτική στην Ελλάδα και την ΕΕ την εποχή της κρίσης

2.1 Η Κοινωνική Πολιτική στην Ελλάδα της κρίσης

Η άσκηση Κ.Π στην Ελλάδα παραδοσιακά επικεντρώνεται στο σύστημα κοινωνικής προστασίας και εξειδικεύεται κυρίως στην κοινωνική ασφάλιση, την κοινωνική πρόνοια και την φροντίδα της υγείας. Στους δύσκολους καιρούς της κρίσης επικρατεί η αντίληψη ότι το κοινωνικό κράτος είναι «θύμα της κρίσης», αλλά σύμφωνα με τον Μ.Ματσαγγάνη και το κοινωνικό κράτος φέρει βαρύτερη ευθύνη για το «δημοσιονομικό εκτροχιασμό», διότι όταν τα προηγούμενα έτη η εθνική οικονομία είχε ρυθμούς ανάπτυξης πάνω από 4% η δαπάνη για κοινωνική προστασία έτρεχε με γρηγορότερο ρυθμό (σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ του 2011 από 22% το 2004 σε 26,4% το 2008 και 29% το 2009 ως ποσοστό του ΑΕΠ) και αφορούσε κυρίως τις συντάξεις, το σύστημα των οποίων ενώ θα έπρεπε να είναι κυρίως αυτοχρηματοδοτούμενο λόγω της ανταποδοτικότητας του ελληνικού μοντέλου ασφάλισης, αυτό χρηματοδοτούνταν από τον κρατικό προϋπολογισμό –κυρίως με επιχορηγήσεις των ασφαλιστικών ταμείων (πχ για το 2008 το ποσό έφτασε τα 15,2 δις), με αποτέλεσμα το συνταξιοδοτικό να αντιστοιχεί στα δύο τρίτα του κρατικού δημοσιονομικού ελλείματος, χωρίς στην ουσία να επέλθει εξευρωπαϊσμός του κοινωνικού κράτους, ούτε να αλλάξουν οι παθογένειές του (κατανομή βάσει πελατειακών πολιτικών σχέσεων). Με το Μνημόνιο του 2010 ήρθαν οι γενναίες μεταρρυθμίσεις με τα γνωστά σκληρά μέτρα που αποσκοπούν όμως στη βιωσιμότητα και δικαιότερη κοινωνικά ρύθμιση του συνταξιοδοτικού, ώστε να επιτευχθεί ισόρροπη κατανομή κοινωνικής δαπάνης και η κοινωνική πολιτική να επεκταθεί και στις σύγχρονους αντιμετώπισης των συνεπειών της κρίσης της ανεργίας, καταπολέμησης ανισοτήτων, κοινωνικού αποκλεισμού και φτώχειας (Ματσαγγάνης Μ.2011,σελ.27-30,60,141)

Εξάλλου η Ελλάδα έχει ήδη αναγκασθεί να εφαρμόζει οικονομική πολιτική λιτότητας αυξάνοντας τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης, μειώνοντας τους μισθούς, τις συντάξεις και τις κοινωνικές δαπάνες συρρικνώνοντας έτσι το κοινωνικό κράτος ενώ «θα μπορούσε με τη δυναμική της ανάπτυξης, την αναδιανομή του εισοδήματος και το μέγεθος της απασχόλησης να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις πολύπλευρες διαστάσεις της μακροχρόνιας οικονομικής βιωσιμότητας και κοινωνικής αποτελεσματικότητας του κοινωνικού κράτους» (ΕΕΠΚ Ρομπόλης Σ, 2013 σελ.4).

2.2 Η έννοια της κρίσης και οι επιπτώσεις στην καθημερινή ζωή

Η έννοια της κρίσης είναι πολύσημη και μπορεί να προσεγγισθεί με διαφορετικές ερμηνείες όπως κρίση σχέσεων, κρίση χρέους, οικονομική κρίση, κρίση πολιτισμού, κρίση ηθών, υγείας κ.α. «Οικονομική κρίση είναι το φαινόμενο κατά το οποίο μια οικονομία χαρακτηρίζεται από μια διαρκή και αισθητή μείωση της οικονομικής της δραστηριότητας. Όταν λέμε οικονομική δραστηριότητα αναφερόμαστε σε όλα τα μακροοικονομικά μεγέθη της οικονομίας όπως η απασχόληση, το εθνικό προϊόν, οι τιμές, οι επενδύσεις κ.λπ. Ο βασικότερος δείκτης οικονομικής δραστηριότητας είναι οι επενδύσεις, οι οποίες όταν αυξομειώνονται, συμπαρασύρουν μαζί τους και όλα τα υπόλοιπα οικονομικά μεγέθη» (Κουφάρης, 2010) Η οικονομική κρίση αποτελεί τη μία από τις δύο φάσεις των οικονομικών διακυμάνσεων και συγκεκριμένα τη φάση της καθόδου, όταν δηλαδή η οικονομική δραστηριότητα βρίσκεται σε μια συνεχή συρρίκνωση (European Commission, 2009). <https://el.wikibooks.org/>

Το ζήτημα της κρίσης υφίσταται αντικειμενικά πέρα από τις ανθρώπινες δυνάμεις διότι διαταράσσει την ισορροπία της καθημερινότητας των ανθρώπων. «Η κατανόηση της κρίσης αποτελεί το βασικό προαπαιτούμενο για τη σταδιακή υπέρβασή της κι αυτό γιατί όσο σημαντικό είναι να αναληφθεί συλλογική δράση σε θεσμικό επίπεδο, άλλο τόσο σημαντικό είναι να αναλάβει ο καθένας μας την ατομική ευθύνη που του αναλογεί σε επίπεδο καθημερινότητας». (Φωτόπουλος Ν,2011) και να αντιδράσει.

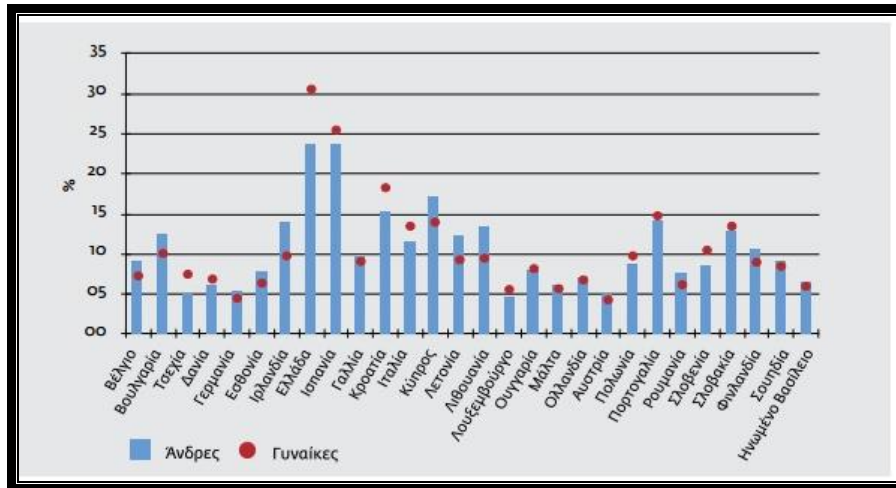
Η πρωτοφανής για τα ελληνικά δεδομένα οικονομική κρίση που πλήττει την χώρα μας από το 2008, έχει αποκτήσει και διαστάσεις ανθρωπιστικής κρίσης με αρνητικές συνέπειες τόσο στην οικονομία του κράτους όσο και στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων με σοβαρές κοινωνικές προεκτάσεις.

Οι επιπτώσεις της τρέχουσας κρίσης στην αγορά εργασίας –απασχόληση και μισθούς είναι σοβαρές. Η άνοδος της ανεργίας όπως φαίνεται στα ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ 2.1και 2.2 επιταχύνεται κάθε χρόνο, πλήττοντας όλες τις κατηγορίες (άνδρες, γυναίκες, ηλικίες) σηματοδοτώντας την παρακμή του παραδοσιακού προτύπου απασχόλησης (ο άνδρας οικογενειάρχης) και αυξάνοντας τον κίνδυνο φτωχοποίησης των οικογενειών.(Ματσαγγάνης Μ.2011 σελ.73) Ιδιαίτερα στον ιδιωτικό χάρηκαν εκατοντάδες χιλιάδες θέσεις εργασίας, έκλεισαν χιλιάδες μικρομεσαίες επιχειρήσεις και η κατάτμηση της εργασίας με την περιστασιακή, μερική, εκ περιτροπής και άτυπη «ευέλικτη» απασχόληση επικράτησε σε όσες επιχειρήσεις συνεχίζουν να επιβιώνουν, με άμεσες συνέπειες στους μισθωτούς (αρνητική

επίπτωση στους μισθούς, στην ασφάλιση -επικράτησε η αυτασφάλιση- εργασιακή ανασφάλεια, χαμηλότερες κοινωνικές παροχές) παράλληλα με τη μειωμένη επιρροή των συνδικάτων. (Ματσαγγάνης σελ.79)

Διάγραμμα 2.1

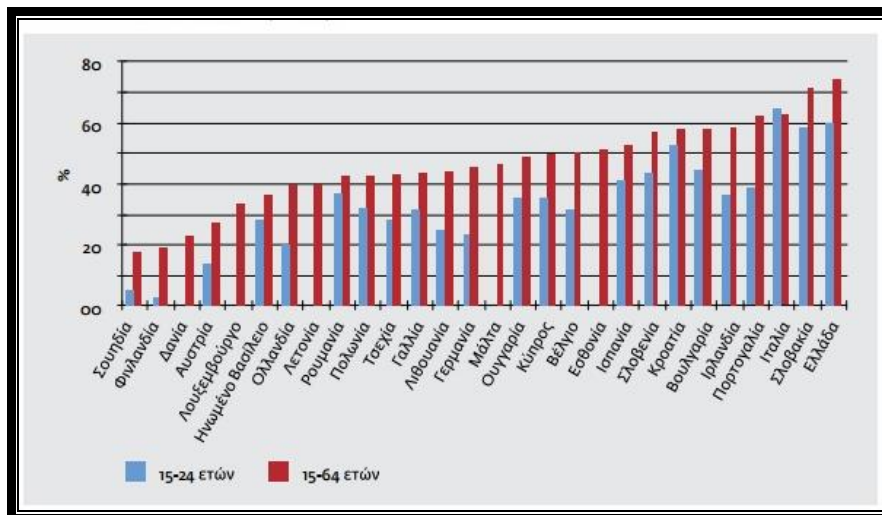
Δείκτες ανεργίας ανδρών-γυναικών σε Ελλάδα και Ευρώπη (2014B)

Πηγή: Eurostat

Διάγραμμα 2.2

Δείκτες μακροχρόνιας ανεργίας και μακροχρόνιας νεανικής ανεργίας στην ΕΕ (2014B)

Πηγή: Eurostat

Οι μισθοί μειώθηκαν άμεσα το 2010 ακυρώνοντας την προηγούμενη βελτίωση τους (πριν την κρίση) εμφανίζοντας στο μη τραπεζικό ιδιωτικό τομέα μείωση της τάξης του -7%, στις Τράπεζες -6%, στο Δημόσιο -13,6% και στις ΔΕΚΟ -9,8%. (Ματσαγγάνης Μ.2011 σελ.75) Με το Ν.3899/10 επεκτάθηκε η δοκιμαστική περίοδος απασχόλησης από 2 μήνες σε ένα

έτος, η διάρκεια μετατροπής της σύμβασης σε αορίστου χρόνου από 18 σε 36 μήνες και χαλάρωσαν οι περιορισμοί στις απολύσεις στον ιδιωτικό τομέα, ενώ δεν θίχθηκε πολύ το προστατευόμενο κομμάτι της αγοράς(Δημόσιοι υπάλληλοι και ΔΕΚΟ). (Ματσαγγάνης Μ.2011 σελ.84,87) Από την άλλη, η κατακόρυφη άνοδος της ανεργίας και η μείωση των μισθών διευρύνει τα όρια της φτώχειας ειδικά στα παιδιά, τους νέους και τα άτομα ηλικίας 30-44, αυξάνοντας την ανάγκη παροχής κοινωνικής προστασίας.

Η κρίση μειώνει το οικογενειακό εισόδημα, το εισόδημα από την αυταπασχόληση και την απασχόληση στο Δημόσιο. Επηρεάζει την αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών με χρέη, την κατανάλωση και την αποταμίευση με τη πτώση της αξίας των περιουσιακών ακινήτων ενώ η καθημερινή αύξηση των τιμών, οδηγεί σε οικονομική στενότητα και υλική στέρηση. Η μείωση του οικογενειακού εισοδήματος, έρχεται να αναδείξει και να επιδεινώσει ήδη υπάρχουσες προβληματικές καταστάσεις επιφέροντας διαπροσωπικές συγκρούσεις και αύξηση της βίας, άγχος, αρνητική διάθεση, ανασφάλεια, ψυχική απομάκρυνση του ενός από τον άλλον, κατάθλιψη. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις αυτοκτονιών λόγω απόγνωσης, συντριπτικά ανδρών. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ είχαμε ⁷:

Πίνακας 2.1

Αυτοκτονίες Ελλάδα

2008: 373 Αυτοκτονίες	(268 Άνδρες, 65 Γυναίκες)
2009: 391 Αυτοκτονίες	(333 Άνδρες, 58 Γυναίκες)
2010: 377 Αυτοκτονίες	(336 Άνδρες, 41 Γυναίκες)
2011: 477 Αυτοκτονίες	(393 Άνδρες, 84 Γυναίκες)
2012: 508 Αυτοκτονίες	(417 Άνδρες, 91 Γυναίκες)
2013: 533 Αυτοκτονίες	435 Άνδρες, 98 Γυναίκες

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ <http://www.statistics.gr/>

⁷ Τα ανεπίσημα στοιχεία τριπλασιάζουν τους αριθμούς αυτοκτονιών λόγω κρίσης

Επακόλουθο των ανωτέρω καταστάσεων είναι το οικογενειακό περιβάλλον να βιώνει καταστάσεις έντασης και αποξένωσης με συνέπεια σε ορισμένες περιπτώσεις να οδηγείται στην πλήρη αποδιοργάνωση και τη διάλυση. Αυτό έχει ως συνέπεια είτε την αύξηση του αριθμού των διαζυγίων, είτε τη δημιουργία άλλων μορφών οικογενειακής συμβίωσης (πχ μονογονεϊκές οικογένειες, ελεύθερη συμβίωση κ.ά.), είτε πολλές φορές τη συμβατική διατήρηση ενός γάμου λόγω οικονομικής αδυναμίας των γονιών να πάρουν διαζύγιο.(Φωτόπουλος Ν 2011)

Πολλά τα παραδείγματα εξάρτησης των μελών της οικογένειας αφού πολλοί νέοι λόγω της αδυναμίας τους να βρουν εργασία, παρατείνουν την παραμονή τους στο οικογενειακό περιβάλλον ανήμποροι να ακολουθήσουν το δικό τους δρόμο σε επίπεδο προσωπικό, επαγγελματικό, κοινωνικό. Είναι σαφές ότι στις περιπτώσεις αυτές το ψυχολογικό stress εντείνεται, ενώ ταυτόχρονα κυριαρχεί ή αίσθηση της ματαίωσης, της κατωτερότητας, της αδυναμίας ανάληψης πρωτοβουλιών με ό,τι αρνητικό αυτό συνεπάγεται. Σε άλλες περιπτώσεις, οι προσοντούχοι νέοι οι οποίοι αδυνατώντας να βρουν εργασία, την αναζητούν σε άλλες χώρες ως μετανάστες με συνέπεια η χώρα να χάνει το υψηλά καταρτισμένο δυναμικό το οποίο θα μπορούσε να συμβάλει θετικά στην προοπτική ανάπτυξης και ευημερίας.(Φωτόπουλος Ν 2011).

Είναι σαφές ότι η κοινωνικοοικονομική κρίση, η οποία αντανακλάται στα φαινόμενα φτώχειας, ανεργίας, μετανάστευσης και κοινωνικού αποκλεισμού, εκτός από προβλήματα όπως ο αλκοολισμός, η χρήση ναρκωτικών, η χρήση χαπιών, εντείνει την επιθετικότητα, τη βία, το ρατσισμό και τη ξеноφοβία, με συνέπεια τη γενίκευση αυτού που στις κοινωνικές επιστήμες αποκαλείται «κοινωνική αλλοτρίωση» (Giudicelli, 1984). Στην προέκταση των φαινόμενων αυτών δημιουργούνται πρόσφορες συνθήκες για την ανάπτυξη ακραίων πολιτικών εθνικιστικών και ρατσιστικών ιδεολογιών οι οποίες εκτός από τον αποπροσανατολισμό και τη σύγχυση που δημιουργούν, ανατροφοδοτούν το μίσος και την επιθετικότητα εναντίον των διαφορετικών, των μειονοτήτων και των προσφύγων. (Φωτόπουλος Ν 2011)

2.3 Κοινωνική Πολιτική στην Ε.Ε

Μέχρι σήμερα στην ΕΕ εφαρμόζονται κοινωνικές παρεμβάσεις συντρέχουσας αρμοδιότητας ως προς τα κράτη μέλη, στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής, μιας και δεν υπάρχει νομοθετική δέσμευση. Παραδοσιακά η ΕΕ ασκεί συμπληρωματικές, συντονιστικές δράσεις κυρίως σε θέματα απασχόλησης, εργασιακής ισότητας, υγείας και καταπολέμησης φτώχειας και αποκλεισμού, με παροχή χρηματοδότησης σχετικών προγραμμάτων και με συστάσεις, προτάσεις, πρωτοβουλίες και παραινέσεις προς τα κράτη μέλη, με βάση την αρχή της

επικουρικότητας. Τα πρώτα ψήγματα νομοθετικής ρύθμισης βρίσκονται στη Συνθήκη της Λισσαβόνας (ΙΤΑ, 2006) όπου θεσπίστηκε ως εργαλείο η ανοικτή μέθοδος συντονισμού (ΑΜΣ) που παρείχε νέο πλαίσιο συνεργασίας ανάμεσα στις χώρες της ΕΕ, οι εθνικές πολιτικές των οποίων μπορούσαν, έτσι να κατευθυνθούν προς ορισμένους κοινούς στόχους στους τομείς της απασχόλησης, κοινωνικής προστασίας, εκπαίδευσης, νεολαίας και επαγγελματικής κατάρτισης. (Giudicelli, 1984).

Η παγκόσμια κρίση που έπληξε και την Ευρώπη εξουδετέρωσε πολλά χρόνια οικονομικής και κοινωνικής προόδου και έφερε στην επιφάνεια τις διαρθρωτικές αδυναμίες της οικονομίας της Ευρώπης και μακροπρόθεσμες προκλήσεις – παγκοσμιοποίηση, στενότητα πόρων, δημογραφική γήρανση – που πρέπει να αντιμετωπισθούν.

Αναπτυξιακή στρατηγική της ΕΕ για την ερχόμενη δεκαετία αποτελεί η πρωτοβουλία "Ευρώπη 2020" που προτάσσει στις άμεσες προτεραιότητες και την ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς, δηλαδή μια οικονομία με υψηλή απασχόληση που θα επιτυγχάνει κοινωνική και εδαφική συνοχή με πρωταρχικούς στόχους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής – 75% του πληθυσμού μεταξύ 20-64 ετών πρέπει να έχει απασχόληση.– Το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την σχολική εκπαίδευση πρέπει να είναι μικρότερο από 10% και τουλάχιστον 40% των νέων πρέπει να έχουν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. – Ο αριθμός των ατόμων που κινδυνεύουν από φτώχεια πρέπει να μειωθεί κατά 20 εκατομμύρια. Για την επίτευξή τους θα απαιτηθεί μεγάλο φάσμα δράσεων σε εθνικό, ενωσιακό και διεθνές επίπεδο. <http://ec.europa.eu/europe2020/>

Η ανωτέρω Πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αποσκοπεί στη διασφάλιση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, ούτως ώστε να εξαπλωθούν ευρέως τα οφέλη της ανάπτυξης και της απασχόλησης και τα άτομα που ζουν σε συνθήκες φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού να αποκτήσουν τα μέσα αξιοπρεπούς διαβίωσης και να συμμετάσχουν ενεργά στην κοινωνία. (Βρυξέλλες, 3.3.2010 COM(2010) 2020 ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΥΡΩΠΗ 2020 <http://eur-lex.europa.eu/>

2.4 Άσκηση Κοινωνικής Πολιτικής από τους ΟΤΑ – Θεσμικό πλαίσιο

Η κοινωνική πολιτική, λόγω της εξειδίκευσης και της εγγύτητας προς τον αποδέκτη που απαιτεί, αποτελεί ένα από τα κατ' εξοχήν πεδία αναγκαία αποσυγκεντρωμένης δημόσιας παρέμβασης η οποία προϋποθέτει ουσιαστικό σχεδιασμό των βασικών προδιαγραφών (επιπτώσεις, εκροές) σε κεντρικό επίπεδο και την ευχέρεια ευέλικτης προσαρμογής τους στις τομεακές, τοπικές και υποκειμενικές ιδιαιτερότητες κατά τη φάση της εφαρμογής. Ο συνδυασμός των δύο αυτών προϋποθέσεων συνεπάγεται με τη σειρά του αποτελεσματικό συντονισμό. Οι φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όντας εξ ορισμού εγγύτερα στο επίπεδο

ανάδυσης και άρα δυνητικά βέλτιστου χειρισμού των απτών προβλημάτων κοινωνικής φύσεως (οικογένεια, γειτονιά κ.λπ.), βρίσκονται σε πλεονεκτικότερη θέση μεταξύ των εν γένει φορέων δημόσιας δράσης για την άσκηση πολιτικής στο κοινωνικό πεδίο. Αντιστρόφως, η κεντρική εξουσία αδυναμία κεντρικού αποτελεσματικού χειρισμού μιας πανσπερμίας λεπτομερειών εφαρμογής και τεχνικών προβλημάτων, επεδίωξε να μεταφέρει τα διαχειριστικά ζητήματα στους τοπικούς θεσμούς, οι οποίοι ανταποκρίθηκαν με όσα μέσα διέθεταν. Βέβαια, ισχυροί δήμοι σημαίνει εκχώρηση ακόμη περισσότερων αρμοδιοτήτων χωρίς βέβαια να χάνεται η αίσθηση της ανθρώπινης, προσωπικής σχέσης που υπάρχει με τον δημότη. Οι αρμοδιότητες αυτές όμως χρειάζεται να συνοδεύονται και από τους απαιτούμενους πόρους ώστε να μπορεί να υπάρξει πραγματική αναβάθμιση και μέσα από την κοινωνική πολιτική των δήμων να ενισχυθεί η ανακατανομή του εισοδήματος προς όφελος των αδύνατων ομάδων. Γίνεται λοιπόν αντιληπτό ότι ένα αποκεντρωμένο και συμμετοχικό κοινωνικό κράτος μπορεί να είναι από κάθε άποψη πολύ πιο παραγωγικό και αποτελεσματικό υπέρ των πολιτών και της κοινωνικής συνοχής. (ΙΤΑ 2006)

Το θεσμικό πλαίσιο

Η δυνατότητα των ΟΤΑ να ασκούν κοινωνική πολιτική είναι θεσμοθετημένη. Ειδικότερα, με τις διατάξεις του άρθρου 75 του Ν.3463/2006 του νέου Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων και όπως αυτές συμπεριελήφθησαν στις αρμοδιότητες του Ν.3852/2010 του Νόμου του Καλλικράτη στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής προβλέπουν τα εξής:

«Οι δημοτικές και οι κοινοτικές αρχές διευθύνουν και ρυθμίζουν όλες τις τοπικές υποθέσεις, σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της εγγύτητας, με στόχο την προστασία, την ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας».

Παρακάτω πραγματοποιείται μια θεματική συστηματοποίηση των αρμοδιοτήτων για τοπικές υποθέσεις που αναφέρονται ενδεικτικά («ιδίως») και κατατάσσονται πάλι ενδεικτικά «κυρίως» στους εξής επτά τομείς:

1. Ανάπτυξη
2. Περιβάλλον
3. Ποιότητα Ζωής και Εύρυθμη Λειτουργία των Πόλεων και των Οικισμών
4. Απασχόληση
5. Κοινωνική προστασία και αλληλεγγύη
6. Παιδεία, πολιτισμός και αθλητισμός
7. Πολιτική Προστασία.

Η Τ.Α όντας πιο κοντά στον πολίτη, γνωρίζει λόγω της εγγύτητας αυτής καλύτερα τα προβλήματα που υπάρχουν και άρα μπορεί να προσαρμόζει την κοινωνική της δράση στις κοινωνικές ανάγκες.

Η σύγχρονη κοινωνική πολιτική απαιτεί στην εφαρμογή της το συνδυασμό πολλών δράσεων. Συνδέεται άμεσα με τον πολιτισμό, τον αθλητισμό, τις δράσεις για ευπαθείς ομάδες, τις δράσεις για πρόληψη στον τομέα της υγείας, το περιβάλλον κ.λπ. Μόνο στο πλαίσιο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι δυνατός ο συντονισμός όλων των δράσεων σε μια συνολική προσέγγιση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Ο ρόλος, οι αρμοδιότητες και η κοινωνική πολιτική των ΟΤΑ στην κρίση

3.1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Οι ΟΤΑ αποτελούν το αποκεντρωμένο μοντέλο άσκησης κοινωνικής πολιτικής με την μεταβίβαση σε αυτούς αρμοδιοτήτων ολοκληρωμένης παρέμβασης σε κοινωνικά ζητήματα διότι λόγω της εγγύτητας στο χώρο έχουν θεωρητικά και καλύτερη αντίληψη των κοινωνικών αναγκών.(Σκαμνάκης,2006 σελ 114). Επ' αυτού εκφέρονται επιφυλάξεις από επιστημονικούς ερευνητές, διότι οι παρεμβάσεις αυτές παρουσιάζουν ανομοιομορφίες, ο κοινωνικός σχεδιασμός δεν είναι εξειδικευμένος λόγω παντελούς έλλειψης καταγραφών, ποσοτικών δεδομένων και αξιολογήσεων, πολλές δράσεις έχουν αποσπασματικό χαρακτήρα λόγω ευκαιριακών χρηματοδοτήσεων (συνήθως Ευρωπαϊκά Προγράμματα, ΕΣΠΑ) και τέλος υπάρχουν αλληλοεπικαλύψεις μεταξύ των φορέων άσκησης κοινωνικής πολιτικής και έλλειψη συνεργίας, που δημιουργούν σύγχυση και αποσυντονισμό δράσεων. (Κοντιάδης και Τσέκος 2008 σελ.104-107)

Ο ρόλος που καλούνται να διαδραματίσουν οι ΟΤΑ στην πρωτοφανή κοινωνικοοικονομική κρίση, έχει τεράστιες διαστάσεις, μιας και αυτοί αποτελούν το βασικό στυλοβάτη της τοπικής κοινωνίας και καλούνται να αντιμετωπίσουν τα φαινόμενα πείνας, ανεργίας, έλλειψης στέγης, υγειονομικής φροντίδας, εξαθλίωσης και φτωχοποίησης των δημοτών – πολιτών της περιοχής τους.(Κοινωνικό Πολύκεντρο-ΑΔΕΔΥ,2013).

Η πολιτική που ασκούν οι ΟΤΑ πέρα από το κοινωνικό της περιεχόμενο, οφείλει να στηρίζεται στον συντονισμό, την καταγραφή, υλοποίηση και αξιολόγηση όλων των κοινωνικών πρωτοβουλιών που στοχεύουν στην ανακούφιση των ανθρώπων και τη μείωση των συνεπειών της κρίσης .

Η Τ.Α. παρόλες τις περικοπές που υπέστη άντεξε μέχρι σήμερα σε εντυπωσιακό βαθμό, να διατηρήσει τις κοινωνικές της υπηρεσίες, αλλά ακόμη και να επεκτείνει την κοινωνική της προσφορά στην περίοδο της κρίσης, χάρη στη συμπαράσταση των τοπικών κοινωνιών, την κινητοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της και την προσαρμοστικότητα που διακρίνει ένα θεσμό που βρίσκεται τόσο κοντά στους πολίτες και τα προβλήματα.(Κοινωνικό Πολύκεντρο-ΑΔΕΔΥ,2014).

Η διατήρηση όμως πολλών και σημαντικών κοινωνικών δομών των δήμων (Παιδικοί Σταθμοί, ΚΔΑΠ, βοήθεια ηλικιωμένων κ.ά.) εξαρτάται σχεδόν αποκλειστικά από τη συνέχιση της Ευρωπαϊκής χρηματοδότησης, ενώ διαφαίνεται και για τα επόμενα έτη ο αισθητός περιορισμός, λ.χ. των προσφερόμενων θέσεων σε παιδικούς σταθμούς για πρώτη φορά από τη μεταφορά τους στην αυτοδιοίκηση και σε ευθεία αντίθεση με τους ευρωπαϊκούς στόχους της Βαρκελώνης ως προς τις δημόσιες δομές προστασίας της παιδικής ηλικίας.

Εν κατακλείδι, ως πρώτος χώρος διασφάλισης της κοινωνικής συνοχής και διαμόρφωσης πολιτικής κοινότητας, η Τ.Α. επιτελεί διοικητικές, πολιτικές, κοινωνικές και αναπτυξιακές λειτουργίες που είναι κεντρικής σημασίας και το κράτος έχει υποχρέωση να την προστατεύσει.

3.2 Ιστορική αναδρομή

Μετά τον «κοινωνικό κατακερματισμό» των οθωμανικών κοινωνιών, το ελληνικό κράτος οδηγήθηκε σε ένα συγκεντρωτικό μοντέλο διοίκησης βασισμένο στα «ναπολεόντεια πρότυπα», παρέχοντας όμως πολιτική κατοχύρωση στην Τοπική Κοινότητα που είχε την ευθύνη για την δημόσια υγιεινή και γενικότερα τη φροντίδα για τους άπορους.

Τον 19^ο αιώνα η Τ.Α ανέλαβε ουσιαστικό ρόλο στη βασική εκπαίδευση, την κοινωνική προστασία και τα πολιτιστικά δρώμενα. Επί Όθωνα υπήρξε εντονότερος ο πολιτικός ρόλος της Τ.Α που δρούσε ως αντιπολίτευση και οι Δήμαρχοι είχαν αποκτήσει μεγάλη εξουσία και επιρροή και τότε αυξήθηκε η ευθύνη της τοπικής κοινότητας για την περίθαλψη των απόρων, των ασθενών και των παιδιών. Διοργανώνονταν κοινά ταμεία σε κάθε κοινότητα, ώστε να αξιοποιούνται πιο αποτελεσματικά οι πόροι υπέρ των πασχόντων και των πτωχών. (Π. Σταθόπουλος, Αθήνα 1999)

Το 1911 επί Βενιζέλου, όσο αύξανε το συγκεντρωτικό κράτος τόσο συρρικνωνόταν η Τ.Α χάνοντας πολλές αρμοδιότητες (και τα σχολεία).

Μετά τον εμφύλιο περιορίστηκε σε διοικητικές υπηρεσίες σε αντίθεση με αυτό που συνέβαινε στην Ευρώπη όπου οι Δήμοι ενισχύονταν με πόρους και αρμοδιότητες κυρίως κοινωνικού τομέα αποτελώντας στυλοβάτη του κοινωνικού κράτους πρόνοιας.(Κοινωνικό Πολύκεντρο,2014)

Ο ρόλος της ΤΑ στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής στην Ελλάδα αναβαθμίστηκε το 1981 με την ένταξη της χώρας στην Ε.Ε (τότε ΕΟΚ) και για πρώτη φορά η ΤΑ έλαβε Ευρωπαϊκή χρηματοδότηση για υλοποίηση αναπτυξιακών και κοινωνικών δράσεων, μέσω των

Διαρθρωτικών Ταμείων. (ΕΚΤ). Με τα τοπικά σχέδια δράσης LEADER, πρωτοβουλία URBAN από τα Β΄ και Γ΄ ΚΠΣ για παροχή ίσων ευκαιριών στην απασχόληση. (www.info-peta.gr) (www.ekdd.gr)

Σύμφωνα με τον Κοντιάδη (κ. συν., ΙΤΑ 2006), το κράτος μετέφερε την ευθύνη των ζητημάτων της ΚΠ στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, λόγω του μη αποτελεσματικού χειρισμού των προβλημάτων κοινωνικής φύσεως. Το 2006 με τον Ν.3463/2006 (Νέος Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων) θεσμοθετείται η δυνατότητα των ΟΤΑ να ασκούν Κοινωνική Πολιτική και με τον πρόσφατο νόμο 3852/2010 (Πρόγραμμα Καλλικράτης) διευρύνθηκαν και μεταβιβάστηκαν στους ΟΤΑ και οι σημερινές αρμοδιότητες (των πρώην Νομαρχιών) κοινωνικής πολιτικής που θα αναλυθούν αμέσως παρακάτω.

3.3 Αρμοδιότητες ΟΤΑ άμεσου ή έμμεσου χαρακτήρα

Οι άμεσες αρμοδιότητες των δήμων στον τομέα της κοινωνικής προστασίας καταγράφονται στο άρθρο 75 του Ν.3463/2006 εδαφ. ε) **περί Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης:**

1. Η εφαρμογή πολιτικών ή η συμμετοχή σε δράσεις που αποσκοπούν στην υποστήριξη και κοινωνική φροντίδα της βρεφικής και παιδικής ηλικίας και της τρίτης ηλικίας, με την ίδρυση και λειτουργία νομικών προσώπων και ιδρυμάτων όπως παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών, βρεφοκομείων, ορφανοτροφείων, κέντρων ανοικτής περίθαλψης και ημερήσιας φροντίδας, ψυχαγωγίας και αναψυχής ηλικιωμένων, γηροκομείων κ.λπ. και τη μελέτη και εφαρμογή σχετικών κοινωνικών προγραμμάτων.

2. Η εφαρμογή πολιτικών ή η συμμετοχή σε δράσεις και προγράμματα, που στοχεύουν στη μέριμνα, υποστήριξη και φροντίδα ευπαθών κοινωνικών ομάδων με την παροχή υπηρεσιών υγείας και την προαγωγή ψυχικής υγείας, όπως δημιουργία δημοτικών και κοινοτικών ιατρείων, κέντρων αγωγής υγείας, υποστήριξης και αποκατάστασης ατόμων με αναπηρία, κέντρων ψυχικής υγείας, συμβουλευτικής στήριξης των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας και κέντρων πρόληψης κατά εξαρτησιογόνων ουσιών.

3. Η μέριμνα για τη στήριξη αστέγων και οικονομικά αδύνατων δημοτών, με την παραχώρηση δημοτικών και κοινοτικών οικοπέδων σε αυτούς ή με την παροχή χρηματικών βοηθημάτων, ειδών διαβίωσης και περίθαλψης σε κατοίκους που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα διαβίωσης.

4. Η σχεδίαση, η οργάνωση, ο συντονισμός και η εφαρμογή προγραμμάτων και πρωτοβουλιών για την πρόληψη της παραβατικότητας στην περιφέρειά τους, με τη δημιουργία Τοπικών Συμβουλίων Πρόληψης Παραβατικότητας.

5. Ο σχεδιασμός και εφαρμογή προγραμμάτων ή συμμετοχή σε προγράμματα και δράσεις για την ένταξη αθίγγανων, παλιννοστούντων ομογενών, μεταναστών και προσφύγων στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή της τοπικής κοινωνίας.

6. Η προώθηση και ανάπτυξη του εθελοντισμού και της κοινωνικής αλληλεγγύης με τη δημιουργία τοπικών δικτύων κοινωνικής αλληλεγγύης, εθελοντικών οργανώσεων και ομάδων εθελοντών που θα δραστηριοποιούνται για την επίτευξη των στόχων και την υποβοήθηση του έργου της κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης του Δήμου.

και στο εδαφ. **στ) περί Παιδείας, Πολιτισμού και Αθλητισμού:**

1. Η κατασκευή, διαχείριση, συντήρηση, καθαριότητα και φύλαξη των σχολικών κτιρίων.

2. Η ίδρυση και λειτουργία βιβλιοθηκών.

3. Η ίδρυση και λειτουργία κέντρων δημιουργικής απασχόλησης παιδιών.

4. Η ίδρυση και λειτουργία πάρκων κυκλοφοριακής αγωγής.

5. Η εφαρμογή πολιτικών για την ανάδειξη και προστασία του τοπικού πολιτισμού, με τη δημιουργία πολιτιστικών και πνευματικών κέντρων, μουσείων, πινακοθηκών, κινηματογράφων και θεάτρων, φιλαρμονικών και σχολών διδασκαλίας μουσικής, σχολών χορού, κ.λπ., καθώς και η μελέτη και εφαρμογή πολιτιστικών προγραμμάτων.

6. Η προστασία μουσείων, μνημείων, σπηλαίων, καθώς και αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων της περιοχής και των εγκαταστάσεων αυτών.

7. Η επισκευή, συντήρηση και αξιοποίηση παραδοσιακών και ιστορικών σχολικών κτιρίων και κτιρίων που παραχωρούνται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς.

8. Η διοργάνωση συναυλιών, θεατρικών παραστάσεων και άλλων πολιτιστικών εκδηλώσεων ή η συμμετοχή τους σε αυτά.

9. Η προώθηση πολιτιστικών ανταλλαγών, σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

10. Η ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού.

11. Η κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση αθλητικών εγκαταστάσεων, όπως δημοτικών και κοινοτικών γυμναστηρίων, αθλητικών κέντρων και δημοτικών και κοινοτικών χώρων άθλησης

12. Η προώθηση και εφαρμογή προγραμμάτων ενίσχυσης μαζικού αθλητισμού και διοργάνωση αθλητικών εκδηλώσεων. (www.web3eetaa.gr)

Άμεσες επίσης είναι όλες οι παραπάνω αρμοδιότητες που διευρύνθηκαν με το Ν.3852/2010 (άρθρο 94) και μεταφέρθηκαν στους Δήμους από 1.1.2011. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Έμμεσου χαρακτήρα μπορούν να θεωρηθούν οι αρμοδιότητες που τελικά δεν μεταβιβάστηκαν στους Δήμους από 1.1.2013 (όπως προβλεπόταν) αλλά παρέμειναν στην Περιφέρεια. Ενδεικτικά: -Η πρωτοβάθμια περίθαλψη Υγείας - Η χορήγηση άδειας λειτουργίας ιδιωτικών επιχειρήσεων περίθαλψης ηλικιωμένων ή ατόμων που πάσχουν ανίατα ή από κινητική αναπηρία.-Ο ορισμός ελεγκτή ιατρού Ο.ΓΑ για τα Ν.Π.Δ.Δ. του Νομού.

Από το εύρος των ανωτέρω αρμοδιοτήτων, αιτιολογείται ο καταλυτικός ρόλος που καλούνται να πρωταγωνιστήσουν οι Δήμοι στην πραγμάτωση της ελαχιστοποίησης των οδυνηρών συνεπειών της κρίσης στους δημότες πολίτες και στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης.

3.4 Πεδία άσκησης κοινωνικής πολιτικής από τους ΟΤΑ

Επειδή αποτελεί πλέον πραγματικότητα η συνεχής αύξηση των κοινωνικών αναγκών, είναι απόλυτα επιβεβλημένη η εφαρμογή αποτελεσματικών πολιτικών σε τοπικό επίπεδο. Οι πολιτικές κοινωνικής δράσης πρέπει να αναπτυχθούν σε τοπικό επίπεδο , εφαρμόζοντας την προσέγγιση «από κάτω προς τα πάνω» λόγω της εγγύτητας στα προβλήματα και καταλληλότερη μέθοδος για την επίτευξη των αποδοτικότερων αποτελεσμάτων από την άποψη κοινωνικής συνοχής είναι η μέθοδος της πολυεπίπεδης επιμερισμένης διακυβέρνησης μεταξύ των τοπικών αρχών και των συνεταιριστικών φορέων. Διότι η κοινωνική δράση είναι μία δυναμική, διαρκής και εξελισσόμενη διαδικασία και κοινή ευθύνη των εμπλεκόμενων τοπικών φορέων που δραστηριοποιούνται με κεντρική μέριμνα την αποτελεσματική ανταπόκριση στις ανάγκες των δημοτών και απαιτείται συλλογική και ατομική αδιάλειπτη προσπάθεια και συνεχής συνεργασία στην επίτευξη του τελικού στόχου της ευημερίας του δημότη.

Τα πεδία κοινωνικής πολιτικής όπου αναδεικνύεται σε όλο της το εύρος η ανάληψη από την πλευρά των ΟΤΑ του βάρους του κράτους που αδυνατεί να συνδράμει κάθε πρόσωπο που τελεί σε κατάσταση κοινωνικής ανάγκης, προσδιορίζονται κυρίως στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας, της προστασίας της υγείας και των ευπαθών ομάδων. Οι προνοιακές παρεμβάσεις αποσκοπούν στην κοινωνική προστασία εκείνων των προσώπων που δεν καλύπτονται από τους μηχανισμούς κοινωνικής ασφάλισης, ούτε διαθέτουν άλλα μέσα για να

αντιμετωπίσουν επιμέρους προβλήματα που οδηγούν στη σταδιακή τους περιθωριοποίηση. Εξάλλου, οι συνθήκες που οδηγούν άτομα σε κοινωνικό αποκλεισμό παρόλο που δεν οφείλονται στο τοπικό επίπεδο, μπορούν να αντιμετωπίζονται τοπικά λόγω του ότι η αντίδραση των τοπικών αρχών είναι πολύ πιο άμεση από το κεντρικό κράτος καθιστώντας τον ρόλο της αυτοδιοίκησης στην προώθηση της κοινωνικής συνοχής εξαιρετικά σημαντικό. Επομένως, γίνεται κατανοητό στην ελληνική πραγματικότητα ότι η πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση καλείται σήμερα να διαδραματίσει ένα εξαιρετικά ενεργό ρόλο στις διαδικασίες διαμόρφωσης και υλοποίησης της Κοινωνικής Πολιτικής (Δρακάκης, 2005).

Προγράμματα κοινωνικής πρόνοιας για ηλικιωμένους στο πλαίσιο των οποίων παρέχονται σε ηλικιωμένα άτομα υπηρεσίες πρωτοβάθμιας υγείας, κατ' οίκον εξυπηρέτησης, αναψυχής και κοινωνικής ενεργοποίησης. Τέτοια παραδείγματα αποτελούν τα Κέντρα Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων (Κ.Α.Π.Η), τα Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (Κ.Η.Φ.Η) και το «Βοήθεια στο Σπίτι».

Ενίσχυση της οικογένειας και παιδικής προστασίας Κυρίως μέσω της λειτουργίας βρεφονηπιακών και παιδικών σταθμών, Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών, Κέντρων Φροντίδας Οικογένειας, συμβουλευτικών σταθμών, πολιτιστικών και αθλητικών δράσεων για νέους και γυναίκες.(www.eetaa.gr)

Προστασία ευπαθών ομάδων μακροχρόνια ανέργων με σκοπό την οικονομική και κοινωνική ένταξη αλλά και **Ειδικές ευπαθείς** κατηγορίες πληθυσμού όπως πρόσφυγες, μετανάστες και ΡΟΜΑ με στόχο την κοινωνική τους ένταξη, με συντονιστικά Γραφεία συμβουλευτικής .

Προστασία υγείας κυρίως μέσω διαδημοτικών δικτύων. Επειδή το σύστημα παροχής ΠΦΥ στη χώρα μας, εμφανίζει αδυναμίες τόσο σε οργανωτικό όσο και σε λειτουργικό επίπεδο κυρίως όσον αφορά την Πρόληψη και τη Προαγωγή της Υγείας το Εθνικό Διαδημοτικό Δίκτυο Υγιών Πόλεων – Προαγωγής Υγείας, έχει σχεδιάσει μία τεκμηριωμένη παρέμβαση όπου προβλέπεται η ανάπτυξη των «ΚΕΠ Υγείας» (Κέντρα Πρόληψης για την Υγεία) σε κάθε ενδιαφερόμενο Δήμο, που θα έχουν ως στόχο την πρόληψη νοσημάτων και την προαγωγή της υγείας. Επιπλέον θα μπορούν παρέχονται σε πολύ μικρό βαθμό, βασικές θεραπευτικές υπηρεσίες σε άτομα που δεν καλύπτονται από το Εθνικό Σύστημα Υγείας (ανασφάλιστοι). Επιπλέον τα ΚΕΠ Υγείας έχουν ως στόχο να παίξουν έναν κυρίαρχο ρόλο τόσο στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του πληθυσμού, όσο και στην προληπτική ιατρική σε τοπικό επίπεδο. Επίσης είναι ο κατ' εξοχήν θεσμός μέσω του οποίου οι Δήμοι μπορούν να υλοποιήσουν τις προβλέψεις, τόσο του προγράμματος Καλλικράτη, όσο και του πρόσφατου Νόμου του Υπουργείου Υγείας που μεταφέρουν πολλές αρμοδιότητες για την

υγεία στους Δήμους, χωρίς όμως τους απαιτούμενους πόρους.(www.eetaa.gr) (www.kep-geias.gr) Παρακάτω παρατίθενται πίνακες με στοιχεία κοινωνικών δομών δήμων:

Πίνακας 3.1

Κοινωνικές Υπηρεσίες Δήμων

Όνομασία	Δομές	Εργαζόμενοι	Ωφελούμενοι
Βοήθεια στο Σπίτι	325	3.500	130.000
Κ.Η.Φ.Η.	68	276	1.521
Κ.Δ.Η.Φ.	43	460	1.176
Κ.Δ.Α.Π.	323	1.100	9.330
Κ.Δ.Α.Π. αμεα	55	420	1.395
Σύνολο	814	5.756	143.422

Πηγή: ΠΟΕ-ΟΤΑ Απρίλιος 2013

Πίνακας 3.2

Κοινωνικές δομές Δήμων

Κατηγορία δομής	Δομές	Ωφελούμενοι	Εργαζόμενοι
Δομές φροντίδας παιδιών (παιδικοί - βρεφονηπιακοί σταθμοί, ΚΔΑΠ, ΚΔΑΠ - αμεα)	2.300	115.000	11.500
Κέντρα ΡΟΜΑ	30	9.000	120
Κέντρα Πρόληψης	72	Σύνολο πληθυσμού χώρας	407
ΚΑΠΗ (εκτίμηση)	1.100		3.300
Κοινωνικές Υπηρεσίες (εκτίμηση)	200		1.400
Σύνολο	4.644	192.139	20.969

Πηγή: ΠΟΕ-ΟΤΑ Απρίλιος 2013

Προγράμματα πρόληψης, που παρέχονται μέσω των δημοτικών ιατρείων και των συμβουλευτικών σταθμών και εστιάζονται κυρίως, στο χώρο της ψυχικής υγείας, της εξάρτησης από τα ναρκωτικά αλλά και της αγωγής υγείας και συχνά παρέχονται σε συνεργασία με νοσοκομεία, γενικά και ψυχιατρικά, το Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων κ.λπ.

Υποστήριξη ατόμων με αναπηρία Α.ΜΕ.Α. (τόσο ενήλικες όσο και παιδιά), με στόχο την ανάπτυξη δεξιοτήτων, τη δημιουργική τους απασχόληση και τη συμβολή στην κοινωνική τους ένταξη. (Ε.Ε.Τ.Α.Α., 1995,σ. 82-83) (www.ekdd.gr)

Πιλοτικά Προγράμματα αντιμετώπισης ανθρωπιστικής κρίσης εξαμηνιαίας διάρκειας όπως τα προγράμματα «Ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος», «Κοινωνικών Δομών Αντιμετώπισης της Φτώχειας» και «Αντιμετώπισης της Ανθρωπιστικής Κρίσης» όπου στους ωφελούμενους των παροχών των τριάντα επιλεγμένων (πιλοτικά) Δήμων θα εφαρμοστεί η πρώτη φάση του προγράμματος του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης.

3.5 Προσέγγιση στην κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη

Στην προσπάθεια αποκέντρωσης κρατικών αρμοδιοτήτων κοινωνικής πρόνοιας και μεταβίβασής τους στους ΟΤΑ με την παράλληλη ρύθμιση των σχέσεων της κρατικής διοίκησης με τις ΜΚΟ και εθελοντικές οργανώσεις, η κοινοτική εργασία προβάλλει ως πρόταση και – από άποψη μεθοδολογίας- ως κύριο μέσο προσέγγισης κοινωνικών πρακτικών και παρεμβάσεων στον τοπικό χώρο και επιδιώκοντας τη συλλογική αφύπνιση και δράση, να διαμορφώνουν συνθήκες κοινωνικής, οικονομικής και πολιτισμικής ανάπτυξης και υγιών ψυχοκοινωνικών δομών και να απελευθερώσουν δυναμική για την κάλυψη των τοπικών αναγκών, την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και την επίτευξη κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης. (Ζαϊμάκης Γ,2011σελ.26)

Σχεδόν σε κάθε δήμο το τελευταίο διάστημα αναπτύσσονται διάφορες δομές και πρωτοβουλίες αλληλεγγύης υποστηριγμένες από τη χρηματοδότηση της ΕΕ μέσω των πιλοτικών προγραμμάτων κοινωνικής ενσωμάτωσης (Λαμπρόπουλος κ.α., 2012). Η κοινοτική εργασία αποτελεί μία διεπιστημονική στρατηγική και μέθοδο παρέμβασης στην τοπική κοινωνία που στοχεύει στην αφύπνιση και κινητοποίηση όλων και μέσω του συλλογικού και προληπτικού χαρακτήρα της να ενισχύσει την κοινωνική δικαιοσύνη και την άρση των κοινωνικών διακρίσεων. (Ζαϊμάκης Γ,2011σελ.81)

3.6 Ο εθελοντισμός στην Ελλάδα και την Τοπική Αυτοδιοίκηση - Ποιοτική και Ποσοτική προσέγγιση με την κοινωνία των πολιτών

Η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας του ΟΗΕ, ορίζει τον εθελοντισμό ως την «εθελούσια παροχή δραστηριοτήτων ή εργασίας, χωρίς πληρωμή, ενός ατόμου με σκοπό την προώθηση ενός

σκοπού ή την παροχή βοήθειας σε κάποιον εκτός του νοικοκυριού του ή της οικογένειας του».⁸

Ο Εθελοντισμός στην Ελλάδα υπάρχει τόσο σε άτυπη(άτυπα κοινωνικά δίκτυα) όσο και σε τυπική μορφή(ΜΚΟ) με πληθώρα εθελοντών. Ως προς τη νομική υπόσταση των οργανώσεων σε όλους τους τομείς υπερτερεί η μορφή των σωματείων και ακολουθεί η μορφή της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας. Ο εθελοντισμός είναι συνδεδεμένος με την *Κοινωνία Πολιτών*, με τη διαφορά ότι στην κοινωνία πολιτών, κύριο οργανωτικό υποκείμενο της είναι οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, ενώ στον εθελοντισμό περιλαμβάνονται επιπλέον φορείς όπως τα ευρωπαϊκά και εθνικά πολιτικά κόμματα, δημοτικές παρατάξεις, οι εκκλησίες, οι επαγγελματικές και συνδικαλιστικές, καθώς και όλες οι δραστηριότητες που συνδέονται με τον ερασιτεχνικό αθλητισμό και τη σωματική άσκηση, την προστασία του περιβάλλοντος, την εκπαίδευση και όλες τις σύγχρονες εκφάνσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας.⁹ Η κοινωνία των πολιτών σύμφωνα με τον Μουζέλη αποτελεί «έναν «ενδιάμεσο χώρο μεταξύ κράτους και αγοράς: (...) έναν αυτοκυβερνώμενο κοινωνικό χώρο, αποτελούμενο από θεσμούς, ομάδες, οργανώσεις οι οποίες λειτουργούν και κατά του άκρατου ατομικισμού της αγοράς και κατά του κρατικού αυταρχισμού» (Μουζέλης,1997).

Στην Ελλάδα υπάρχουν ήδη 32.000 μέλη ΜΚΟ, που δραστηριοποιούνται κυρίως στην ανθρωπιστική βοήθεια, στο περιβάλλον, στα δικαιώματα του καταναλωτή και την υπεράσπιση ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Λυγερός, 2004). Στις μέρες μας το κοινωνικό αίτημα καθίσταται περισσότερο από ποτέ επιτακτικό, αν και περισσότερα από 6000 άτομα και 200 Δήμοι έχουν εμπλακεί σε εθελοντικές δράσεις(άτυπα) οι οποίες περιλαμβάνουν βασική κατάρτιση, παροχή τεχνογνωσίας, κοινωνικές παρεμβάσεις (Βερνίκος, 2011).

Η σχέση μεταξύ των εθελοντικών οργανώσεων με την τοπική κοινωνία είναι ιδιαίτερα στενή διότι η *τοπικότητα* αποτελεί σημαντικό συστατικό του εθελοντισμού και οι εθελοντικές οργανώσεις σε τοπικό επίπεδο επιδιώκουν να καλύψουν ανάγκες των τοπικών κοινωνιών - χωρίς να προσπαθούν να υποκαταστήσουν το κράτος αλλά δρώντας συμπληρωματικά και διαλεκτικά (Αποστολίδης 2002: 17-20) στοχεύουν να ενώσουν ανθρώπους διαφορετικής προέλευσης και να εμβαθύνουν την κοινωνική συνοχή ιδιαίτερα τον καιρό της κρίσης, διότι ενδυναμώνεται η συμμετοχικότητα, η αλληλεγγύη και η συνεργασία. Είναι σαφές ότι στην

⁸ Η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ILO) από το 1919 είναι η ειδικευμένη οργάνωση του ΟΗΕ που επιδιώκει την προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης και των διεθνώς αναγνωρισμένων ανθρωπίνων και εργασιακών δικαιωμάτων.

⁹ Ν. Γιαννής, «Τι είναι η Κοινωνία πολιτών», Κίνηση Πολιτών για μια Ανοιχτή Κοινωνία, Αθήνα, 2002: σελ. 25.

τοπική κοινωνία υπάρχει ένα ευρύ πεδίο εντός του οποίου μπορούν να αναπτυχθούν σημαντικές παρεμβάσεις και πρωτοβουλίες στη βάση του εθελοντισμού. Το αρνητικό είναι όταν χρησιμοποιούνται για την εξυπηρέτηση ιδίων συμφερόντων ή για προβολή τοπικών παραγόντων (Μελέτη,2013)

Μέχρι πρόσφατα η σχέση των οργανώσεων με την Τοπική Αυτοδιοίκηση βασιζόταν κυρίως σε άτυπες μορφές συνεργασίας(κοινωνικά συστήματα, φαρμακεία, ιατρεία, φροντιστήρια). Ο Ν.3852/2010 «Καλλικράτης» άρθρα (76, 83 και 178) εκχωρεί σημαντικές αρμοδιότητες συνεργασίας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με τις εθελοντικές οργανώσεις, οι σχέσεις των οποίων όμως επηρεάζονται από την παρούσα κρίση με τη συρρίκνωση των πόρων και τους περιορισμούς που θέτει το θεσμικό πλαίσιο (π.χ. έως 10% του προϋπολογισμού τους μπορεί να δοθεί ως ενίσχυση των δράσεων των εθελοντικών οργανώσεων στον εκάστοτε δήμο). (Μελέτη για τον εθελοντισμό,2012)

Ο εθελοντισμός όμως δεν έχει ομοιόμορφη παρουσία και μία συμπαγή εικόνα σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες. Πιο συγκεκριμένα: Στο Ηνωμένο Βασίλειο, την Ολλανδία, Σουηδία και την Αυστρία, πάνω από το 40% του πληθυσμού ασχολείται με τον εθελοντισμό, ενώ στη Γαλλία το ποσοστό είναι πιο μετριοπαθές και ανέρχεται περίπου στο 28%. Στη δε Ιταλία, Βουλγαρία ,Ελλάδα το ποσοστό είναι αρκετά χαμηλό και είναι λιγότερο από το 10% του πληθυσμού. Επίσης, μεγάλη ανομοιομορφία παρουσιάζει ο εθελοντισμός από χώρα σε χώρα σε ότι αφορά στο φύλο, στην ηλικία, στον τομέα δράσης, στα κίνητρα, στην εκπαίδευση και στο νομοθετικό πλαίσιο (www.europa.eu).Σύμφωνα με την έρευνα «Volunteering in the European Union» (GHK 2010)

Πρέπει να καταστεί σαφές πως ο εθελοντισμός σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υποκαταστήσει το κράτος και γενικότερα το ρόλο της πολιτείας. Ωστόσο, μπορεί να συμβάλει στο να ενισχυθεί η κοινωνική παρέμβαση, με τρόπο που οι πολίτες θα αναγνωρίζουν τα σύγχρονα προβλήματα της κοινωνίας και θα προβλέπουν τρόπους αντιμετώπισής τους, καθώς και θα εφευρίσκουν ευέλικτους τρόπους δράσης.

Εν κατακλείδι, τα κυριότερα σημεία ως προς το σχολιασμό των μεθοδολογιών εκτίμησης και καταγραφής του εθελοντισμού στην Ελλάδα, εκτός από την έλλειψη συστηματικής και ενιαίας καταγραφής της εθελοντικής δραστηριότητας, είναι:

- Απουσία μέσο-μακροπρόθεσμης αποτίμησης του φαινομένου του εθελοντισμού και εν γένει μικρή ερευνητική εμπειρική δραστηριότητα στο θέμα.
- Διαφορές στα δεδομένα (ποσοτικά και ποιοτικά) εξαιτίας των διαφορετικών κριτηρίων και ορισμών που χρησιμοποιούν οι ερευνητές.(Μελέτη, 2013)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Νέο ΕΣΠΑ και τοπική αυτοδιοίκηση

4.1 Όραμα – Προτεραιότητες – στόχοι

Το ΕΣΠΑ (Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης) για την 5η Προγραμματική περίοδο 2014-2020 αποτελεί το βασικό στρατηγικό σχέδιο για την ανάπτυξη της χώρας με τη συνδρομή σημαντικών πόρων που προέρχονται από τα **Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ)** της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αποτελεί μία ιδιαίτερα σημαντική, μία πραγματική πρόκληση για την Ελλάδα, κυρίως μέσα στο περιβάλλον της μεγάλης Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κρίσης. (www.espa.gr)

Αναπτυξιακό όραμα του ΕΣΠΑ αποτελεί η «Συμβολή στην αναγέννηση της ελληνικής οικονομίας με ανάταξη και αναβάθμιση του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού της χώρας και τη δημιουργία και διατήρηση βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, έχοντας ως αιχμή την εξωστρεφή, καινοτόμο και ανταγωνιστική επιχειρηματικότητα και γνώμονα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης.» www.espa.gr/

Προτεραιότητες του νέου ΕΣΠΑ είναι η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, η βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης, η ολοκλήρωση βασικών υποδομών/προστασία του περιβάλλοντος και η αντιμετώπιση της κρίσης /καταπολέμηση της φτώχειας.

Στόχοι του ΕΣΠΑ είναι η συμβολή του στο αναπτυξιακό όραμα της Ελλάδας 2020 ώστε να περιοριστούν οι συνέπειες της κρίσης να επιτευχθεί η κοινωνική συνοχή και η Ελλάδα να επιστρέψει στην ανάπτυξη (web3.eetaa.gr)

4.2 Πηγές χρηματοδότησης, πόροι

Στον παρακάτω πίνακα 4.1 εμφανίζονται οι χρηματοδοτήσεις του νέου ΕΣΠΑ 2014-2020 ανά Τομεακό Πρόγραμμα και Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, καθώς και συνολική δαπάνη, η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης(πάνω από 20 δις) και η εθνική συμμετοχή σε κάθε πρόγραμμα)

Πίνακας 4.1

Κατανομές ΕΣΠΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ		Δημόσια Δαπάνη* [€]	Συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης [€]	Εθνική Συμμετοχή [€]
ΤΟΜΕΑΚΑ				
1	Αναγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία	4.665.144.590,00	3.646.378.272,00	1.018.766.318,00
2	Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη	5.186.665.146,00	4.333.917.411,00	852.747.735,00
3	Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση	2.667.494.916,00	2.104.926.538,00	562.568.378,00
4	Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα	486.913.888,00	377.228.416,00	109.685.472,00
5	Τεχνική Βοήθεια	401.870.438,00	317.612.097,00	84.258.341,00
6	Αγροτική Ανάπτυξη	5.880.192.246,00	4.718.291.793,00	1.161.900.453,00
7	Αλιεία & Θάλασσα	523.406.309,00	388.777.914,00	134.628.395,00
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ				
8	Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	507.739.340,00	406.191.468,00	101.547.872,00
9	Κεντρική Μακεδονία	964.864.185,00	771.891.345,00	192.972.840,00
10	Θεσσαλία	401.130.674,00	320.904.539,00	80.226.135,00
11	Ήπειρος	325.846.893,00	260.677.513,00	65.169.380,00
12	Δυτική Ελλάδα	490.985.732,00	392.788.583,00	98.197.149,00
13	Δυτική Μακεδονία	330.737.741,00	264.590.187,00	66.147.554,00
14	Στερεά Ελλάδα	190.052.422,00	95.026.211,00	95.026.211,00
15	Πελοπόννησος	270.342.339,00	216.273.871,00	54.068.468,00
16	Ιόνια Νησιά	226.924.700,00	181.539.758,00	45.384.942,00
17	Βόρειο Αιγαίο	301.669.500,00	241.335.599,00	60.333.901,00
18	Κρήτη	434.883.125,00	347.906.498,00	86.976.627,00
19	Αττική	1.139.966.974,00	911.973.576,00	227.993.398,00
20	Νότιο Αιγαίο	168.170.562,00	84.085.281,00	84.085.281,00
ΣΥΝΟΛΟ (Τομεακά και Περιφερειακά)		25.565.001.720,00	20.382.316.870,00	5.182.684.850,00

Πηγή: ΕΣΠΑ

Τα 7 Τομεακά Ε.Π χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) με την Πρωτοβουλία για τη Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ) και το Ταμείο Συνοχής (ΤΑ)

Τα 13 ΠΕΠ χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).

4.3 Δράσεις-θεματικοί στόχοι-ΠΕΠ

Το ΕΣΠΑ 2014-2020 αποτελείται από 20 Προγράμματα, από τα οποία τα 7 είναι Τομεακά και τα 13 Περιφερειακά ΠΕΠ

Για την κοινωνική συνοχή το Τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», με τη συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) και της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ) με συνολική κοινοτική συνδρομή 2,1 δις €, ενώ η συνολική δημόσια δαπάνη ανέρχεται σε 2,7 δις €.

Τα ΠΕΠ περιλαμβάνουν έργα και δράσεις περιφερειακής κλίμακας, αξιοποιούν τα τοπικά πλεονεκτήματα και χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

(ΕΤΠΑ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) με συνολικό προϋπολογισμό 5.278.614.122 ευρώ. Οι Περιφέρειες θα διαχειριστούν το 35 % των πόρων του νέου ΕΣΠΑ.

Οι Άξονες προτεραιότητας 3 και 4 αφορούν τις δράσεις και τους θεματικούς στόχους 8 και 9 για κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη (Πίνακας 4.2)

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2

Άξονες 3,4 και ΘΣ 8,9

ΑΠ	Ταμείο	Θεματικός στόχος	Ειδικός Στόχος
ΑΞΟΝΑΣ 3 Υποδομές Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού και Ενίσχυσης Κοινωνικής Συνοχής	ΕΤΠΑ	(ΘΣ 9) Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας	(18) Βελτίωση / αναβάθμιση υποδομών υγείας και κοινωνικής φροντίδας.
	ΕΤΠΑ	(ΘΣ 10) Επένδυση στην εκπαίδευση, την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση	(19) Βελτίωση / αναβάθμιση υποδομών εκπαίδευσης.
ΑΞΟΝΑΣ 4 Ανάπτυξη Ανθρώπινων Πόρων και Κοινωνική Συνοχή	ΕΚΤ	(ΘΣ 8) Προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας εργατικού δυναμικού	(20) Υποστήριξη της απασχόλησης στους τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3).
	ΕΚΤ		(21) Υποστήριξη Τοπικών Πρωτοβουλιών Απασχόλησης (Τ.Π.Α.) σε Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις.
	ΕΚΤ	(ΘΣ 9) Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας	(22) Βελτίωση της πρόσβασης μειονεκτούντων ατόμων και περιθωριοποιημένων ομάδων στην αγορά εργασίας.
	ΕΚΤ		(23) Πρόληψη και αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού μειονεκτούντων ατόμων και περιθωριοποιημένων ομάδων.
	ΕΚΤ		(24) Βελτίωση της πρόσβασης ευάλωτων ομάδων πληθυσμού σε υπηρεσίες υγείας – πρόνοιας.
	ΕΚΤ		(25) Ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων.

Πηγή: ΕΣΠΑ

ΘΣ 8: Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων με προτεραιότητες :

Πρόσβαση στην απασχόληση για τους αναζητούντες θέση εργασίας και οικονομικά μη ενεργά άτομα, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών πρωτοβουλιών για την απασχόληση και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων

Βιώσιμη ένταξη στην αγορά εργασίας των νέων, ειδικότερα για αυτούς που βρίσκονται εκτός εργασίας, εκπαίδευσης ή κατάρτισης

Προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή

Αυτοαπασχόληση, επιχειρηματικότητα και δημιουργία επιχειρήσεων

ΘΣ 9: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας και κάθε διάκρισης

Ενεργές πολιτικές ένταξης με στόχο τη βελτίωση των ευκαιριών απασχόλησης

Ενσωμάτωση των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων (όπως Ρομά, άστεγοι, μετανάστες, αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες, κλπ)

Καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού

Βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών κοινής ωφέλειας.

Πρόωθηση της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων

Τοπικά Αναπτυξιακά Προγράμματα (Στρατηγικές Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων)

4.4 Νέες κοινωνικές πρωτοβουλίες και δομές – Επιπτώσεις στην κοινωνική ιδιότητα του πολίτη

Κατόπιν διαβούλευσης με τις 13 Περιφέρειες της χώρας, θα επιδοτηθεί η λειτουργία νέων δομών και πρωτοβουλιών και η συνέχιση παλαιότερων όπως: Κέντρα Κοινότητας, Κοινωνικά Παντοπωλεία, Δομές Σίτισης, Κοινωνικά Φαρμακεία, Ημερήσια Κέντρα Φιλοξενίας και Υπνωτήρια Αστεγών, Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων και Κέντρα Φροντίδας ΑμεΑ. (Εφημ.ΤΟ ΒΗΜΑ)

Πίνακας 4.3

Νέες κοινωνικές δομές μέσω ΕΣΠΑ

Συνολικά στους Δήμους λειτουργούν 5.458 κοινωνικές δομές και υπηρεσίες που απασχολούν 26.725 άτομα, ένα σημαντικό τμήμα του προσωπικού τους και οι ωφελούμενοι υπερβαίνουν τα 335.000 άτομα (δεν υπάρχουν εκτιμήσεις για Κ.Α.Π.Η., κοινωνικές υπηρεσίες, κέντρα πρόληψης, οπότε οι αριθμοί αυτοί πολλαπλασιάζονται). Σε αυτές προστέθηκαν οι δομές καταπολέμησης της φτώχειας που χρηματοδοτούνται μέσω του Ε.Σ.Π.Α .και είναι οι εξής:

Κατηγορία	Δομές	Κατηγορία	Δομές
Κοινωνικά παντοπωλεία	49	Υπνωτήρια	5
Κέντρα ημερήσιας υποδοχής άστεγων	14	Συσσίτια	39
Δημοτικοί λαχανόκηποι	29	Τράπεζες χρόνου	39
Γραφεία διαμεσολάβησης	45	Κοινωνικά φαρμακεία	44
Σύνολο	137	Σύνολο	127

Πηγή: ΚΕΔΕ Μάιος 2013

Με θετική επίπτωση στην κοινωνική ιδιότητα του πολίτη (Social Citizenship) ο οποίος αποτελεί το μέσο για τη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων μεταξύ των πολιτών (Marshall, 1995) γιατί τον ενεργοποιεί να συνεισφέρει στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες ανθρώπων του τόπου του, μέσω της συμμετοχής του στις παραπάνω κοινωνικές πρωτοβουλίες.

4.5 Προώθηση της κοινωνικής οικονομίας

Σε όλα τα προγράμματα του νέου ΕΣΠΑ 2014-2020 ενθαρρύνεται η ανάπτυξη πρωτοβουλιών κοινωνικής οικονομίας, οι οποίες, ενώ γνωρίζουν ιδιαίτερη άνθιση σε πολλές χώρες της Ευρώπης και της Αμερικής, στην Ελλάδα κάνουν ακόμα τα πρώτα τους βήματα. Υπό το πρίσμα αυτό, σε όλες τις προσκλήσεις των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014–2020, οι κοινωνικές επιχειρήσεις συμπεριλαμβάνονται ισότιμα στις νομικές μορφές επιχειρήσεων που μπορούν να λάβουν χρηματοδότηση. <http://www.ekriti.gr> Στο πλαίσιο των νέων δράσεων επιχειρηματικότητας που τρέχουν, ο προϋπολογισμός των αιτήσεων χρηματοδότησης που έχουν υποβληθεί από κοινωνικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις (ΚΟΙΝΣΕΠ) υπερβαίνει το 1,5 εκατ. Ευρώ, Αναμένεται, εντός του 2016 να ενεργοποιηθούν, σε συνεργασία με το υπουργείο Εργασίας, κονδύλια ύψους 57 εκατ. ευρώ ενώ θα συσταθεί ειδικό ταμείο για την Κοινωνική Οικονομία με σκοπό τη χρηματοδοτική στήριξη των κοινωνικών επιχειρήσεων. Οι πόροι αυτοί θα κατευθυνθούν στη σύσταση και λειτουργία σε κάθε περιφέρεια ενός Κέντρου Στήριξης και Προώθησης της Κοινωνικής Οικονομίας που θα παρέχει ολοκληρωμένες υποστηρικτικές υπηρεσίες στις κοινωνικές επιχειρήσεις, αλλά και στην ενίσχυση των κοινωνικών επιχειρήσεων, με κεφάλαια έναρξης, κεφάλαια κίνησης ή και με την κάλυψη μέρους του μισθολογικού κόστους, με στόχο τη δημιουργία νέων και ποιοτικών θέσεων εργασίας. Τέλος περίπου 80 εκατ. ευρώ θα κατευθυνθούν, μέσω των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ), στη στήριξη των κοινωνικών επιχειρήσεων τοπικού ή περιφερειακού χαρακτήρα. <http://www.kathimerini.gr/>

4.6 Συμβολή στην κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη

Η πολιτική συνοχής είναι η βασική πολιτική επενδύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης που στοχεύει στην αλληλεγγύη μεταξύ των Κρατών-Μελών της ΕΕ, στη σύγκλιση των Περιφερειών μεταξύ τους και στη μείωση των οικονομικών, κοινωνικών και εδαφικών διαφορών τους.

Όλες οι δράσεις και οι κοινωνικές πρωτοβουλίες που χρηματοδοτούνται μέσω ΕΣΠΑ μπορούν να συμβάλουν στην αλλαγή των συσχετισμών προς όφελος του κόσμου της εργασίας, υποστηρίζοντας εκείνα τα στρώματα που έχουν πληγεί περισσότερο από την κρίση και να προσδώσουν προστιθέμενη αξία στις κοινωνικές πρωτοβουλίες αλληλεγγύης, ενώ ταυτόχρονα μπορούν να δημιουργήσουν πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα και για την οικονομία σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, στο συνολικότερο πλαίσιο του προγράμματος ΕΣΠΑ για την παραγωγική, αλλά και κοινωνική και περιβαλλοντική ανασυγκρότηση της χώρας, δημιουργώντας ποιοτικές και ανθεκτικές θέσεις εργασίας και ενισχύοντας την κοινωνική συνοχή.

4.7 Αξιολόγηση δυσκολιών που καλούνται να υπερκεράσουν οι ΟΤΑ στην αξιοποίηση πόρων του ΕΣΠΑ

Οι βασικότερες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν συνήθως οι Δήμοι στην αξιοποίηση πόρων του ΕΣΠΑ έχουν ως εξής:

- Η περαιτέρω μείωση του αριθμού των δικαιούχων στη νέα προγραμματική περίοδο, δεδομένου ότι ενδέχεται κατά την αξιολόγηση της διαχειριστικής ικανότητας ενός δικαιούχου να μην προκύπτει η καταλληλότητα της οργανωτικής του δομής, η ποσοτική και ποιοτική επάρκεια της στελέχωσης, σε σχέση με το πλήθος και την ειδικότερη κατηγορία των έργων που αναλαμβάνει, ούτε η επάρκεια των εσωτερικών διαδικασιών και ποιοτικού ελέγχου. Ως αποτέλεσμα της ανωτέρω διαδικασίας αναμένεται ή να προκριθεί η υποκατάσταση αδύναμων στην εκτέλεση των έργων τους δικαιούχων από άλλους, επαρκείς δικαιούχους, ή η δημιουργία κοινών φορέων υλοποίησης για ομοειδή έργα συναφών φορέων. (www.espa.gr)
- Η υποβολή ανταγωνιστικών/καινοτόμων προτάσεων με αβέβαιη όμως την τελική χρηματοδότηση, που αποθαρρύνουν τη υποστήριξη τους με ίδια μέσα.
- Οι περισσότεροι Δήμοι (μικρομεσαίοι) δεν διαθέτουν εξειδικευμένα στελέχη για την ωρίμανση σχεδίων προς υποβολή για χρηματοδότηση. Άλλοτε απευθύνονται σε εξωτερικά γραφεία (με ιδίους πόρους), αναλαμβάνοντας τον κίνδυνο της μη τελικής χρηματοδότησης και άλλοτε μέσω διαδημοτικής συνεργασίας εξυπηρετούνται από όμορους ισχυρούς δήμους με συνήθη προβλήματα τη διασπορά ανθρώπινου δυναμικού, κόστη μετακίνησης, ιεράρχηση προτεραιοτήτων των ισχυρών δήμων σε βάρος των μικρότερων. (www.espa.gr)
- Προβλήματα οργάνωσης και έλλειψης συνεργασίας μεταξύ των δομών των δήμων λόγω εμπλοκής πολλών και διαφορετικών υπηρεσιών (Τεχνική Υπηρεσία, Τμήμα υποστήριξης πολιτικών οργάνων, Οικονομική υπηρεσία, τμήμα προϋπολογισμού, τμήμα προκηρύξεων και προμηθειών κ.α) που δυσχεραίνουν τον σχεδιασμό και την υλοποίηση, λειτουργούν ασύντακτα και προκαλούν καθυστερήσεις, λόγω έλλειψης μιας εξειδικευμένης υπηρεσίας που να συντονίζει όλες τις ενέργειες που απαιτούνται κάθε φορά. (www.espa.gr)
- Πολύπλοκο, χρονοβόρο και γραφειοκρατικό το όλο σύστημα διαχείρισης και διοίκησης, με πολυάριθμες ενδιάμεσες διαδικασίες, στάδια και ελεγκτικούς μηχανισμούς που δυσχεραίνουν την υλοποίηση των προτάσεων (www.espa.gr)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

Η περίπτωση του Δήμου Ιάσμου

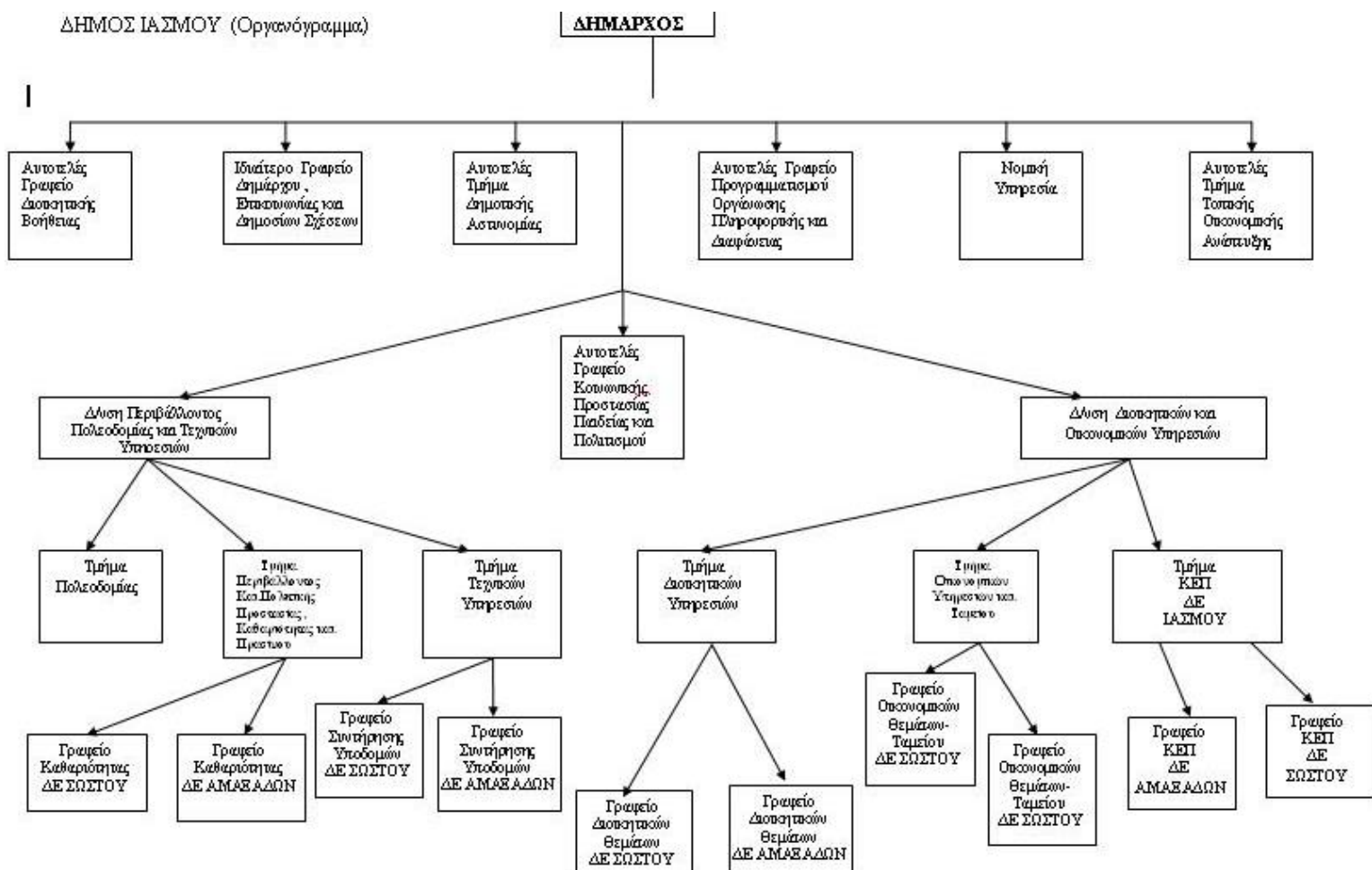
5.1 Προφίλ Δήμου - Οργανωτική δομή – Κοινωνικές δομές

Ο μειονοτικός καλλικρατικός Δήμος Ιάσμου, όπου υπηρετώ, είναι ένας ημιορεινός αγροτικός Δήμος μικρομεσαίου μεγέθους και εκτείνεται στο βορειοδυτικό τμήμα του Ν. Ροδόπης στη λιγότερο αναπτυγμένη Περιφέρεια την Ανατ. Μακεδονία και Θράκη. Απαρτίζεται από 32 οικισμούς με συνολικό πληθυσμό 13.820 κατοίκους (απογραφή 11^{ης} Μαΐου 2011) και αποτελεί μια πολυπολιτισμική κοινωνία στην οποία συνυπάρχουν γηγενείς χριστιανοί κατά 31% και μουσουλμάνοι (τουρκογενείς, Πομάκοι και Τσιγγάνοι-Ρομά) κατά 67% και παλιννοστούντες Πόντιοι κατά 2%.

Η διάρθρωση των υπηρεσιών του εμφανίζεται στο παρακάτω οργανόγραμμα :

Διάγραμμα 5.1

Οργανόγραμμα Δήμου

Τα τελευταία χρόνια έχει πληγεί από την κρίση με αύξηση της ανεργίας και της φτώχειας στην περιφέρειά του που αντιμετωπίζει την ερήμωση λόγω εσωτερικής και εξωτερικής μετανάστευσης και οι ευπαθείς ομάδες πληθυσμού έχουν διευρυνθεί.

Για τη άσκηση κοινωνικής πολιτικής, έχει συσταθεί στο νέο ΟΕΥ του Δήμου Αυτοτελές Γραφείο Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας και Πολιτισμού που είναι αρμόδιο για το σχεδιασμό και την εφαρμογή της κοινωνικής πολιτικής, των πολιτικών ισότητας των φύλων καθώς και για την προστασία και προαγωγή της δημόσιας υγείας στην περιοχή του Δήμου.(ΟΕΥ Δήμου)¹⁰. Δεν έχει στελεχωθεί με το ειδικό επιστημονικό προσωπικό που απαιτείται και γι' αυτό υπολειτουργεί, συνεισφέροντας απλά στις άλλες δομές κοινωνικής προστασίας του Δήμου.

Οι τοπικές ανάγκες όμως ενσωματώνονται στην κοινωνική πολιτική του πολυπολιτισμικού Δήμου Ιάσμου και υλοποιούνται μέσω των κοινωνικών δομών που διαθέτει και των κοινωνικών προγραμμάτων, ειδικά χρηματοδοτούμενων μέσω της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου συμμετέχει. Όσον αφορά στην κοινωνική πρόνοια και την παροχή επιδομάτων εξυπηρετείται από το Δήμο της πρωτεύουσας του Νομού (Δήμος Κομοτηνής), σύμφωνα με το άρθρο 95 του Ν.3852/2010, αφού δεν διαθέτει τις αντίστοιχες υλικοτεχνικές υποδομές για την κατ' ιδίαν άσκησή τους.

Σήμερα ο Δήμος Ιάσμου έχει συστήσει κατόπιν συγχωνεύσεων νομικών προσώπων το ΝΠΔΔ «ΚΕΠΑΚΑΔΙ» στο οποίο έχει ενσωματώσει τις κοινωνικές πολιτικές κοινωνικής μέριμνας και αλληλεγγύης με τη λειτουργία του Δημοτικού Παιδικού Σταθμού Ιάσμου, όπου εξυπηρετεί καθημερινά 40 προνήπια με παροχή σύγχρονης προσχολικής αγωγής, εκπαίδευσης, ψυχαγωγίας, διατροφής και φύλαξης νηπίων εργαζόμενων γονέων με σκοπό την ισόρροπη και ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους, την εξυπηρέτηση της υγείας τους την ανάπτυξη των νοητικών τους ικανοτήτων και την απόκτηση όλων των αναγκαίων υγιεινών και ηθικών συνηθειών και την προετοιμασία τους για τη φυσική μετάβασή τους από την οικογενειακή ζωή στο σχολικό περιβάλλον με εφαρμογή εξειδικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ μέσω ΕΣΠΑ για τη δράση «Εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής» απασχολώντας μία ΤΕ Βρεφονηπιοκόμων μία μαγείρισσα και μία καθαρίστρια.

Το «ΚΕΠΑΚΑΔΙ» ασκεί παράλληλα την κοινωνική πολιτική της στήριξης της τρίτης ηλικίας έχοντας αναλάβει και το ΚΑΠΗ του Δήμου, με 250 ενεργά μέλη και χρηματοδοτεί

¹⁰ ΦΕΚ 3021/Β/30.12.2011

δράσεις για την πρόληψη βιολογικών, ψυχολογικών και κοινωνικών προβλημάτων των ηλικιωμένων και την παροχή ιατροκοινωνικής προστασίας σε αυτούς, ώστε να παραμένουν αυτόνομα, ισότιμα και ενεργά μέλη του κοινωνικού συνόλου . Το «ΚΕΠΑΚΑΔΙ» έχει αναλάβει από το 2011 ως διάδοχος φορέας τα τρία κοινωνικά προγράμματα «Βοήθεια στο Σπίτι» (που από το 2003 υλοποιούσαν οι παλιές κοινωφελείς επιχειρήσεις του Δήμου ενταγμένα τότε στο ΠΕΠ Α.Μ.Θ), το οποίο σήμερα συγχρηματοδοτείται από εθνικούς και λοιπούς πόρους, ως ενιαίο Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι».

Το πρόγραμμα αυτό απευθύνεται σε άτομα της τρίτης ηλικίας που δεν αυτοεξυπηρετούνται πλήρως και άτομα με κινητικές δυσλειτουργίες και ειδικά προβλήματα, με προτεραιότητα αυτούς που ζουν μόνοι τους ή δεν έχουν την πλήρη φροντίδα της οικογένειας ή που το εισόδημά τους δεν τους επιτρέπει να εξασφαλίσουν τις απαιτούμενες υπηρεσίες για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους. Σκοπός του Προγράμματος είναι η παραμονή των ηλικιωμένων και των ατόμων με αναπηρίες στο οικείο φυσικό και κοινωνικό τους περιβάλλον, η διατήρηση της συνοχής της οικογένειας τους, η αποφυγή χρήσης ιδρυματικής φροντίδας ή καταστάσεων κοινωνικού αποκλεισμού, η εξασφάλιση αξιοπρεπούς και υγιούς διαβίωσης ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα της ζωής τους και η αυτόνομη και αξιοπρεπή διαβίωση. Μέσω των υπηρεσιών που παρέχονται προωθείται και η απασχόληση ή η επανένταξη ανέργων στην αγορά εργασίας, ιδιαίτερα γυναικών, ενώ ενισχύεται η απασχόληση ικανού και εξειδικευμένου προσωπικού σε αυτό. Σήμερα συνεχίζει να απασχολεί με συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου 13 άτομα ειδικοτήτων: τρεις ΠΕ Κοινωνικών Λειτουργών, έξι ΔΕ Νοσηλευτών και τέσσερις ΥΕ Οικογενειακών Βοηθών. Οι ωφελούμενοι σήμερα ξεπερνούν τα 550 άτομα.

Από την άλλη ο Δήμος Ιάσμου, με την συγχώνευση των δημοτικών επιχειρήσεων και τη δημιουργία της ΔΗ.Κ.Ε.Δ.Ι Δημοτικής Κοινωφελούς Επιχείρησης (ΝΠΙΔ) με αντικείμενο το περιβάλλον, τον πολιτισμό τον αθλητισμό και την παιδεία, προωθεί την στήριξη της οικογένειας με τη δομή του ΚΔΑΠ μέσω της Δράσης «Εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής» συγχρηματοδοτούμενης από το ΕΚΤ στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ, όπου οι ωφελούμενοι είναι μητέρες καθώς και άνδρες, που έχουν την επιμέλεια τέκνων, και οι οποίοι βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας, και η τοποθέτηση των παιδιών τους πραγματοποιείται με «εντολή τοποθέτησης» μετά από σχετική διαδικασία αξιολόγησης. Σήμερα απασχολεί δύο ΤΕ Μουσικούς και έναν ΥΕ Γενικών Καθηκόντων εξυπηρετώντας 25 παιδάκια ηλικίας 6-12 ετών καθημερινά τις απογευματινές ώρες από 16.00-20.00. Παράλληλα η επιχείρηση υλοποιεί προγράμματα επιμορφωτικού/ εκπαιδευτικού χαρακτήρα μέσω εθνικών και ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών.

Στις αρμοδιότητες του αθλητισμού, η κοινωφελής επιχείρηση προωθεί και εφαρμόζει προγράμματα ενίσχυσης μαζικού αθλητισμού και διοργανώνει αθλητικές εκδηλώσεις, συντονίζοντας και στηρίζοντας τις αθλητικές δραστηριότητες σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς.

Στις αρμοδιότητες του πολιτισμού, προωθεί πολιτιστικές εκδηλώσεις και φεστιβάλ τοπικού χαρακτήρα, αλλά και συνεργασίες σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο .

Στις αρμοδιότητες του περιβάλλοντος, εκπονεί τοπικά προγράμματα για την προστασία και αναβάθμιση του φυσικού, αρχιτεκτονικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, καθώς επίσης προωθεί δράσεις για την περιβαλλοντική και οικολογική ευαισθητοποίηση των κατοίκων και την προστασία των οικοσυστημάτων (λίμνης Βιστωνίδας).(Επιχειρησιακό Σχέδιο Δήμου)

Ο Δήμος Ιάσμου συμμετέχει παράλληλα σε πολλές πρωτοβουλίες κοινωνικού χαρακτήρα όπως στην Αναπτυξιακή Κοινωνική Σύμπραξη «Συνεργασία στη Ροδόπη» με επικεφαλής το Δήμο Κομοτηνής όπου υλοποιεί δράσεις του Ε.Π «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Επισιτιστικής ή/ και Βασικής Υλικής Συνδρομής του Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας για τους Απόρους (TEBA/FEAD)» (επισιτιστική βοήθεια σε άπορες οικογένειες του Δήμου) με περίπου 1.000 ωφελούμενους κατοίκους και παλαιότερα τα ΤΟΠΕΚΟ (τοπικές δράσεις κοινωνικής ένταξης για Ευάλωτες Ομάδες) και ΤΟΠΣΑ (τοπικά προγράμματα απασχόλησης).

Φέτος λαμβάνει μέρος και στο πρόγραμμα παροχής τροφίμων σε αστέγους του δήμου, μέσω προγραμματικής σύμβασης της περιφέρειας ΑΜΘ, του Υπουργείου Υγείας και όλων των δήμων του νομού, ενώ με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Ιάσμου ισχύουν μειωμένα τέλη για ΑΜΕΑ και άπορους κατοίκους του Δήμου.

Έχουν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες για τη Δημιουργία Κέντρου Πρόληψης για την Υγεία (ΚΕΠ Υγείας) και την ένταξη αυτού στο Διαδημοτικό Δίκτυο Υγείας, όπου συμμετέχει ο Δήμος. Ο ρόλος των ΚΕΠ Υγείας είναι η ευαισθητοποίηση, η ενημέρωση, η διοργάνωση προληπτικών εξετάσεων και παραπομπών σε δομές υγείας, όλων των πολιτών ανεξαρτήτου ασφαλιστικής ικανότητας, με έμφαση στα συνηθέστερα νοσήματα που αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες υγείας στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας.

Τέλος αναμένεται εντός των ημερών η ένταξή του στη συγχρηματοδοτούμενη μέσω του Νέου ΕΣΠΑ πρωτοβουλία για τα Κέντρα Κοινότητας, τα γνωστά «ΚΕΠ των φτωχών», που

θα λειτουργούν ως δομές συμπληρωματικές των Κοινωνικών Υπηρεσιών με σκοπό την περαιτέρω υποστήριξη του Δήμου στην εφαρμογή πολιτικών κοινωνικής προστασίας και την ανάπτυξη ενός τοπικού σημείου αναφοράς για την υποδοχή, εξυπηρέτηση και διασύνδεση των πολιτών με όλα τα Κοινωνικά Προγράμματα και Υπηρεσίες που υλοποιούνται στην περιοχή λειτουργίας τους. Ωφελούμενοι κατά προτεραιότητα άτομα και οικογένειες που διαβιούν σε συνθήκες φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, παιδιά που βιώνουν καταστάσεις αποκλεισμού, οι ωφελούμενοι του Προγράμματος «Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα», καθώς και μετανάστες, ΑμεΑ, Ρομά και γενικότερα ευπαθείς ομάδες πληθυσμού όπως περιγράφονται στο «Εθνικό Στρατηγικό πλαίσιο για την Κοινωνική Ένταξη»¹¹.

Υπό τις συνθήκες της ανθρωπιστικής κρίσης λόγω της παρατεταμένης ύφεσης όπου δοκιμάζονται οι αντοχές και τα θεμέλια της κοινωνίας και με τις δυσμενείς επιπτώσεις στα χαμηλά και μεσαία εισοδηματικά στρώματα, με την ανυπαρξία ανάπτυξης και την παράλληλη αύξηση της ανεργίας, ο Δήμος προσπαθεί όσο το δυνατό να συνεισφέρει στην διευκόλυνση των ευάλωτων πληθυσμιακών του ομάδων με ό,τι μέσο διαθέτει και με όποια δράση μπορεί, έστω και εάν αυτές είναι συγκυριακές, αποσπασματικές, και ευκαιριακές. Όλες οι παραπάνω παρεμβάσεις του Δήμου δεν επαρκούν ώστε να υπάρχει διάρκεια, συνέπεια και ουσιαστική στήριξη και ενίσχυση του πληθυσμού που πλήττεται, γι' αυτό είναι επιβεβλημένο πριν από τον σχεδιασμό των κοινωνικών πολιτικών να γίνει καταγραφή και αξιολόγηση των τοπικών αναγκών και μετά να γίνει εξατομικευμένη προσέγγιση των επιμέρους περιπτώσεων μέσω συντονισμού και δικτύωσης όλων των κοινωνικών δομών και δράσεων που διαθέτει ή συμμετέχει, ώστε να αναδειχθεί ο κοινωνικός ρόλος του δήμου που καλείται να διαδραματίσει σήμερα.

5.2 Πλεονεκτήματα/Μειονεκτήματα Προκλήσεις/Στόχοι .από την υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενων έργων κοινωνικού χαρακτήρα

Στη συνέχεια επιχειρείται και η καταγραφή του των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων του Δήμου σε σχέση με την υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενων έργων κοινωνικού χαρακτήρα, καθώς και οι στόχοι και προκλήσεις με απώτερο σκοπό τη συμβολή στον καθορισμό των στρατηγικών κατευθύνσεων ανάπτυξης και επίτευξης των στόχων του Δήμου στον κοινωνικό τομέα.

¹¹ ΚΥΑ (ΦΕΚ 854τ.Β/30.4.2016)

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
<p>Το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο που δίνει τη δυνατότητα στο Δήμο για πολλές δράσεις κοινωνικού χαρακτήρα</p> <p>Η πολυπολιτισμικότητα του πληθυσμού (χριστιανοί μουσουλμάνοι, ΡΟΜΑ, παλιννιστούντες)</p> <p>Η διαχείριση των προγραμμάτων ΕΣΠΑ από την ΕΕΤΑΑ με πολυετή εμπειρία και τεχνογνωσία</p> <p>Η αποδοχή των κοινωνικών προγραμμάτων από τους δημότες</p> <p>Το ενδιαφέρον και η προσφορά των υπαλλήλων σε συνδυασμό με τις καλές προθέσεις των αιρετών στο κοινωνικό τομέα</p> <p>Η αποτίμηση και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του προηγούμενου ΕΣΠΑ</p> <p>Η διάθεση διοικητικής επάρκειας</p>	<p>Η ανυπαρξία Δ/σης Κοινωνικών υπηρεσιών στο Δήμο και η ελλιπής στελέχωση του γραφείου κοινωνικών υπηρεσιών, επιφέρει προβλήματα στην οργάνωση, τον προγραμματισμό, τον συντονισμό και την υλοποίηση των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας</p> <p>Η έλλειψη εξειδικευμένου και καταρτισμένου προσωπικού</p> <p>Η ανεργία που οδηγεί στη φτώχεια και στην αύξηση των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων</p> <p>Η ευκαιριακή χρηματοδότηση των κοινωνικών δράσεων μέσω προγραμμάτων που γεννά αβεβαιότητα για τη βιωσιμότητα αυτών</p> <p>Περιορισμένη συμμετοχή του Δήμου στο σχεδιασμό, την ένταξη και υλοποίηση των κοινωνικών προγραμμάτων μέσω Ε.Π στη 5^η Προγραμματική περίοδο, λόγω υποστελέχωσης και έλλειψης υλικοτεχνικών υποδομών</p>
ΣΤΟΧΟΙ	ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ
<p>Η ορθή εκμετάλλευση των προγραμμάτων μέσω του Νέου ΕΣΠΑ που θα επιφέρει κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη στην τοπική κοινωνία για την εξυπηρέτηση όσο το δυνατόν περισσότερους δημότες ωφελούμενους.</p> <p>Επικαιροποίηση και αξιοποίηση των επιχειρησιακών προγραμμάτων που αποσκοπούν στην αναβάθμιση παροχών κοινωνικής προστασίας</p> <p>Η κινητοποίηση, ευαισθητοποίηση και συνεργασία όλων των κοινωνικών ομάδων και φορέων (ΜΚΟ, εκκλησία, εθελοντές) της</p>	<p>Η συνεχιζόμενη οικονομικοκοινωνική κρίση που πλήττει ολοένα και περισσότερους πολίτες και αυξάνει τον κοινωνικό αποκλεισμό και τη φτώχεια</p> <p>Η αβεβαιότητα συνέχισης δομών λόγω μειωμένης χρηματοδότησης (ΚΑΠ), πχ το μη επιλέξιμο πλέον Βοήθεια στο Σπίτι</p> <p>Η αδυναμία των δημοσίων συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης και πρόνοιας να καλύψουν τις διευρυμένες ανάγκες, λόγω αύξησης της ανεργίας και μείωσης των εισφορών σε συνδυασμό με την ανασφάλιστη</p>

περιοχής	εργασία και τις ελλειπείς κρατικές επιχορηγήσεις Η αναχίτηση της εσωτερικής και εξωτερικής μετανάστευσης των δημοτών που επιφέρει και ερήμωση της υπαίθρου
----------	---

5.3 Οι πόροι για την υλοποίηση στο Δήμο – Θεματικές προτεραιότητες

Ο Δήμος μπορεί να διεκδικήσει πόρους μέσα από τα τομεακά Ε.Π «Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» στο οποία θα διατεθούν στην Ελλάδα 2 δις από το ΕΚΤ που χρηματοδοτεί δράσεις τους ΕΣΠΑ .Αυτό το Ε.Π υλοποιεί το Θεματικό στόχο 8 «Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων».(www.espa.gr) και το ΕΠ «Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης».

Κυρίως μπορεί να αντλήσει πόρους από το ΠΕΠ ΑΜΘ (Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης) που θα διαχειρισθεί συνολικά 406,2 εκατ. € και να καταστεί δικαιούχος στο Θεματικό στόχο 9 «Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας και κάθε διάκρισης » που θα υλοποιήσει η ΠΑΜΘ απορροφώντας 31.1 εκατ.€ από το ΕΤΠΑ και όλο το ΕΚΤ (48,3 εκατ.€), εντασσόμενο στον Άξονα 3 «Υποδομές ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού και Ενίσχυση Κοινωνικής Συνοχής» και στο ΘΣ 8 «Προώθηση της διατηρήσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και στήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού».

5.4 Τοπικά αναπτυξιακά προγράμματα

Το 5ετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, που εξειδικεύεται στα ετήσια τοπικά, αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο ανάπτυξης του Δήμου τόσο από την πλευρά της τοπικής οικονομίας και του εξωτερικού περιβάλλοντος όσο και από την πλευρά της εσωτερικής ανάπτυξης του Δήμου ως οργανισμού. Στην πλήρη του ανάπτυξη δεν αποτελεί μόνο πρόγραμμα αναπτυξιακών υποδομών και τοπικών επενδύσεων, αλλά και πρόγραμμα για τη βελτίωση της παραγωγικότητας και της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών των δημοτικών υπηρεσιών καθώς και των φορέων που εποπτεύονται από τον Δήμο. (www.iasmos.gr)

Εάν ο Δήμος επικαιροποιήσει το παλαιό του ΕΠ και το εναρμονίσει με τους στόχους, τις αρχές, τους κανόνες και τις προτεραιότητες των ΕΠ του νέου ΕΣΠΑ, εάν εκπονήσει τοπική στρατηγική για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη και αξιοποιήσει τα εργαλεία του ΕΣΠΑ

(χωρική, έξυπνη και βιώσιμη ανάπτυξη), τότε ο Δήμος θα είναι σε θέση να υλοποιήσει τις πολιτικές για τοπικές δράσεις επίτευξης κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης απορροφώντας αποτελεσματικά τους αντίστοιχους πόρους του ΕΣΠΑ. (www.kedke.gr) (www.espa.gr)

5.5 Εναλλακτικές δυνατότητες και Σχέδια επιβίωσης σε συνθήκες κρίσης

Η κρίση προώθησε μια κουλτούρα μεγαλύτερης υπευθυνότητας στις τοπικές αυτοδιοικήσεις για συνετή χρήση πόρων και αμοιβαία συνεργασία με γείτονες και άλλους τοπικούς εταίρους. Έτσι, θα μπορούν να αντιμετωπίζουν καλύτερα τις προκλήσεις, κοινωνικές, οικονομικές, δημογραφικές και περιβαλλοντικές, που θα διαρκέσουν και πέραν της ύφεσης. **(ΕΚΘΕΣΗ CEMR 2011).**

Η συμμετοχή του Δήμου στο Εθνικό Δίκτυο Άμεσης κοινωνικής παρέμβασης για την εφαρμογή ενός συνόλου ενεργειών σε πανελλαδικό επίπεδο με αντικείμενο τη χρηματοδότηση Σχεδίων Δράσης που αφορούν στη δημιουργία νέων ή τη συνέχιση της λειτουργίας Κοινωνικών Δομών Άμεσης Αντιμετώπισης της Φτώχειας των παρακάτω τύπων: Κοινωνικά Παντοπωλεία, Κοινωνικά φαρμακεία, Κοινωνικά φροντιστήρια, Ανοιχτά κέντρα ημερήσιας υποδοχής αστέγων, Δομές παροχής Συσσιτίων, Υπνωτήρια, Τράπεζες Χρόνου, Γραφεία Διαμεσολάβησης και Δημοτικοί Λαχανόκηποι (www.koinoniasos.gr/)

Το όραμα της ανάπτυξης εναλλακτικών μοντέλων κοινωνικής οικονομίας βασισμένων στις σχέσεις αλληλεγγύης σε τοπικό επίπεδο, μπορεί να είναι η τοπική απάντηση στην οικονομική χρηματοπιστωτική κρίση και την υποβάθμιση της τοπικής απασχόλησης. (Ζαϊμάκης, 2011 σελ.254-255)

Συνεταιριστικές οργανώσεις, δίκτυα πόλεων και πρωτοβουλίες πολιτών για εναλλακτικά δίκτυα κοινωνικής οικονομίας από τα κάτω είναι βασισμένες στις θεωρίες της από-ανάπτυξης και της μετα- ανάπτυξης (Ζαϊμάκης, 2011)

Αλλά και οι πολίτες μπορούν να αναπτύξουν εναλλακτικές δράσεις και πολιτικές αντιμετώπισης της κρίσης με ωριμότητα και αίσθημα ευθύνης :κριτική σκέψη στον άκρατο καταναλωτισμό, έρευνα αγοράς για προσφορές, εκπτώσεις και ηλεκτρονικές αγορές ,χωρίς μείωση της ποιότητας των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, χρήση μέσων μαζικής μεταφοράς, χρήση κοινωνικών παροχών (κοινωνικός τουρισμός, δωρεάν βιβλία) (Γεωργακόπουλος, Θ κ.ά. 1998).

Όλοι οι Έλληνες οφείλουν να τηρήσουν ως κοινωνία πολιτών μια δυναμική στάση απέναντι στην παθογένεια και την απαισιοδοξία που γεννά η κρίση αυτή, να αντισταθούν στην αποξένωση και τον ατομικισμό και να αναπτύξουν ειλικρινείς σχέσεις αλληλοβοήθειας, συμπόνιας και συμπαράστασης στον διπλανό τους, αντιμετωπίζοντας τις δυσκολίες με αισιοδοξία και θετική σκέψη.

5.6 Ενεργοποίηση και συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών

Η κοινωνική πολιτική του Δήμου θα είναι περισσότερο αποτελεσματική εάν επιδιωχθεί και εξασφαλισθεί η ενεργοποίηση της κοινωνίας των πολιτών με:

- ενεργητική συμμετοχή και συνεργασία του Δήμου με ΜΚΟ, άλλους τοπικούς /ή μη φορείς (Πανεπιστήμια, εκκλησία, ΟΑΕΔ), επιχειρήσεις και εθελοντικές ομάδες,
- συμπράξεις με τον ιδιωτικό Τομέα στην παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και
- σύσταση τοπικού δικτύου συνεργασίας με την ΠΕΔ την ΚΕΔΕ και εθελοντές δημότες εξασφαλίζοντας τους απαιτούμενους πόρους από το Κράτος ή άλλα ευρωπαϊκά προγράμματα, χορηγίες και δωρεές (www.kedke.gr)

Η τοπική αυτοδιοίκηση αντιμετωπίζει μακροπρόθεσμες προκλήσεις που θα διαρκέσουν περισσότερο από την κρίση. Η αυτονομία που προωθήθηκε από τον Ευρωπαϊκό Χάρτη πρέπει να δίνει την ελευθερία για καινοτόμες δράσεις αντιμετώπισης αυτών των προκλήσεων καθώς και κάποιο βαθμό ασφάλειας σε ότι αφορά τους πόρους. Αυτά όμως απαιτούν ένα τρόπο και μια μορφή συμπράξεων με άλλους βασικούς παράγοντες όπως άλλα επίπεδα διοίκησης, ιδιωτικός τομέας, πανεπιστήμια, άλλα μέλη από κοινότητες έρευνας και εκπαίδευσης, κοινωνικές επιχειρήσεις και άλλες μη κυβερνητικές οργανώσεις. την υποστήριξη των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, με ιδιαίτερη προσοχή στα παιδιά και τους ηλικιωμένους. (www.ypes.gr)

«Είναι σημαντικό λοιπόν να μην ερμηνεύουμε μόνο τον κόσμο αλλά να παλεύουμε για τον μετασχηματισμό του ξεκινώντας από την καθημερινότητά μας, αλλάζοντας δημιουργικά τον καθημερινό μας βίο με το βλέμμα στο μέλλον και προς μια κοινωνία που θα διασφαλίζει για όλους την ισότιμη συμμετοχή, την ανάπτυξη, την αλληλεγγύη, την κοινωνική δικαιοσύνη και συνοχή».(Φωτόπουλος,2011)

5.7 Καλές πρακτικές και καινοτόμες ιδέες για την αντιμετώπιση της κρίσης

Η δυνατότητα μεταφοράς (transferability) των δοκιμασμένων και επιτυχημένων καλών πρακτικών άλλων χωρών στον κοινωνικό τομέα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το θεσμικό, οικονομικό και κοινωνικό πλαίσιο της χώρας εφαρμογής.(Αμίτση σελ58).

Καινοτόμες ιδέες μπορούν να αντληθούν από το Πρόγραμμα Sure Star στη Μ.Βρετανία στην καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας μέσω υπηρεσιών ανοιχτής φροντίδας (συνεργασία δημοτικών κοινωνικών υπηρεσιών με ΜΚΟ και συλλόγους γονέων) που παρείχαν εξειδικευμένες δράσεις συμβουλευτικής για γονείς, βοήθεια στο σπίτι, υγειονομική εκπαίδευση και προαγωγή μαθησιακών ικανοτήτων, με στόχο την άμβλυνση των δυσμενών συνεπειών της φτώχειας στη σωματική και ψυχική υγεία των παιδιών.(www.ekdd.gr)

Επίσης από το Πρόγραμμα Mowgli σε αγροτικό δήμο της Ιταλίας όπου αναδείχθηκαν καλές πρακτικές ανάπτυξης τοπικών κοινωνικών δικτύων αλληλεγγύης για οικογένειες σε κρίση. Καινοτόμο στοιχείο η καθολική κινητοποίηση της τοπικής κοινωνίας στην πρόληψη και αποκλεισμό των φτωχών οικογενειών και η χρήση μεθόδων κατ'οίκον φροντίδας και παρακολούθησης. (www.eetaa.gr)

Πρωτοποριακές Καλές Πρακτικές μπορούν να αντληθούν από τους Δήμους της Δανίας, Φινλανδίας και Ολλανδίας οι οποίοι, ήδη από τη δεκαετία του 1990, προσλαμβάνουν για τις ανάγκες των δήμων, ένα σταθερά αυξανόμενο αριθμό μεταναστών και μελών μειονοτικών ομάδων, στο πλαίσιο των πολιτικών ενσωμάτωσης. (Ευρωπαϊκή Τοπική Αυτοδιοίκηση (www.eetaa.gr)

Αξιόλογη πρακτική εναλλακτικής πρωτοβουλίας βασισμένης στην κουλτούρα της συλλογικής εργασίας και τοπικής ανταλλαγής είναι τα LETS¹², δίκτυα τοπικών ανταλλαγών υπηρεσιών και προϊόντων που διαμορφώνουν μικρές οικονομίες αλληλεγγύης εκτός των ορίων του κράτους και της αγοράς, που εφαρμόζονται σε όλον τον πλανήτη (Καναδάς, Ιαπωνία, Αυστραλία, Μ.Βρετανία, Γαλλία, Γερμανία, Ολλανδία). Προσφάτως αναπτύσσονται παρόμοια δίκτυα και στην Ελλάδα όπου η ανταλλαγή προϊόντων παραδοσιακά υπερίσχυε στις αγροτικές κοινωνίες. (Ζαϊμάκης Γ 2011 σελ 262).

Στη Ελλάδα η γυναικεία επιχειρηματικότητα μπορεί να πάρει τη μορφή ενός μικρού συνεταιρισμού στο πλαίσιο της τοπικής κοινωνίας, αξιοποιώντας τις νέες τεχνολογίες και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που μπορούν να ενισχύσουν σημαντικά τη διάδοση και προώθηση των προϊόντων τους κυριολεκτικά σε όλο τον κόσμο. Ειδικότερα, τα προϊόντα που οι γυναικείοι συνεταιρισμοί παράγουν και προωθούν περιλαμβάνουν σκευάσματα τα οποία έχουν παραχθεί με παραδοσιακό τρόπο, όπως ζυμαρικά, αλίπαστα, ελιές, κάπαρη, ρίγανη, θυμάρι, τσάι του βουνού, γλυκά του κουταλιού, ρακόμελο κ.ά. όπως ο Αγροτικός Βιοτεχνικός Συνεταιρισμός Βελβενδού Καστοριάς και παραδοσιακά εργόχειρα, υφαντά, είδη

¹² Local Exchange Trading Systems

διακόσμησης και οικιακής χρήσης όπως ο Γυναικείος Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Άνω Καλλινίκης Φλώρινας <http://www.minagric.gr/>

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

A. Αναμενόμενα αποτελέσματα στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής μέσω ΕΣΠΑ

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα από την έγκαιρη υλοποίηση του ΕΣΠΑ στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής μπορούν να συνοψισθούν στα ακόλουθα: Μείωση της ανεργίας νέων/ μακροχρόνιων ανέργων. Μείωση της αδήλωτης και ανασφάλιστης εργασίας ηλικίας. Ανάσχεση της τάσης φυγής ικανών και προσοντούχων νέων που τόσο ανάγκη έχει η χώρα να εργασθούν και να προσφέρουν στον τόπο τους. Δημιουργία νέων και υποστήριξη υφιστάμενων Κοινωνικών επιχειρήσεων και προώθηση της κοινωνικής οικονομίας. Μείωση του αριθμού των ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Πρόληψη και αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού ευπαθών, ειδικών και λοιπών ομάδων πληθυσμού (Ρομά, προσφύγων, αστέγων). Θεσμοθέτηση και υλοποίηση ενός δικτύου ασφαλείας για την πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας των Ευπαθών Κοινωνικών Ομάδων, για τη διατήρηση της υγείας των πολιτών σε ικανοποιητικό επίπεδο, στοιχείο που θα επιτρέπει την ενεργό συμμετοχή τους στον παραγωγικό και κοινωνικό ιστό της χώρας Στήριξη της οικογένειας, των παιδιών και της τρίτης ηλικίας.

Έτσι είναι δυνατόν να ανακάμψει η χώρα και να βελτιωθεί η ζωή όσων πλήττονται από τις συνέπειες της κρίσης.

B. Προτάσεις βελτίωσης άσκησης κοινωνικής πολιτικής και αξιοποίησης των κοινωνικών πόρων του ΕΣΠΑ στο Δήμο Ιάσμου.

Καταρχάς κρίνεται επιβεβλημένη μελλοντικά η σύσταση και στελέχωση Διεύθυνσης Κοινωνικής Πολιτικής με ξεχωριστά Τμήματα όπου μέσα από κοινωνικές συγκριτικές και εμπειρικές έρευνες με ποσοτικές και ποιοτικές μεθόδους να καταγράφει, να σχεδιάζει, να προγραμματίζει, να εισηγείται και να μεριμνά για την εφαρμογή κοινωνικών πολιτικών και να υλοποιεί προγράμματα, δράσεις και πρωτοβουλίες απορροφώντας χρηματοδοτήσεις του ΕΣΠΑ που αποσκοπούν στην υποστήριξη και κοινωνική φροντίδα όλων των ευάλωτων ομάδων των δημοτών και κατοίκων του Δήμου.

Άμεσα απαιτείται η επάνδρωση του Αυτοτελούς Γραφείου Κοινωνικής Πολιτικής με μόνιμο εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό με τις κατάλληλες ειδικότητες ώστε να είναι σε θέση να υλοποιήσουν αποτελεσματικά τα νέα προγράμματα .

Η ενθάρρυνση και παρακίνηση τοπικής κοινωνίας για αξιοποίηση του εθελοντισμού και συμμετοχή στην αλληλέγγυα οικονομία.

Η συνεχής προσπάθεια εξεύρεσης ιδίων πόρων και ιδιωτικών (χορηγίες, δωρεές) για τη συνέχιση των κοινωνικών προγραμμάτων, σε περίπτωση που σταματήσει το ΕΣΠΑ, ώστε να υπάρχει συνέχεια και συνέπεια στις δράσεις ανακούφισης των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.

Πρώθηση της δικτύωσης με άλλους φορείς κοινωνικής παρέμβαση και ανάπτυξη της κοινωνικής εταιρικότητας με ολοκληρωμένη προσέγγιση του εθνικού, περιφερειακού και τοπικού σχεδιασμού και εφαρμογής κοινωνικών πολιτικών .

Ο Δήμος Ιάσμου καλείται όπως όλοι οι ΟΤΑ να διαδραματίσει εξέχοντα ρόλο στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής ιδιαίτερα τώρα, εκμεταλλευόμενος το συγκριτικό πλεονέκτημα της εγγύτητάς του στα προβλήματα της κοινωνίας και αξιοποιώντας κατάλληλα τα εργαλεία του νέου ΕΣΠΑ να προσφέρει απασχόληση και ανακούφιση σε όλες τις δοκιμαζόμενες από την κρίση ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, συμβάλλοντας αποτελεσματικά στην κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη της τοπικής κοινωνίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

1. Αμίτσης Γ., (2006), Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ. Το θεσμικό οικοδόμημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, Αθήνα, εκδόσεις ΠΑΠΑΖΗΣΗ.
2. Βενιέρης Δ. Παπαθεοδώρου Χ 2003 «Η κοινωνική πολιτική στην Ελλάδα προκλήσεις και προοπτικές » Αθήνα, εκδόσεις ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
3. Σταθόπουλος Πέτρος, «Κοινωνική Πρόνοια, μια γενική θεώρηση», Αθήνα 1999, Εκδόσεις ΕΛΛΗΝ
4. Ματσαγγάνης Μ 2011 Η κοινωνική πολιτική σε δύσκολους καιρούς Αθήνα, εκδόσεις ΚΡΙΤΙΚΗ
5. Ζαϊμάκης .Γ 2011 Κοινοτική Εργασία και Τοπικές Κοινωνίες Αθήνα, εκδόσεις ΠΛΕΘΡΟΝ
6. Ζαϊμάκης Γ., Κανδυλάκη Α, 2005 Δίκτυα Κοινωνικής προστασίας Αθήνα, εκδόσεις ΚΙΤΙΚΗ

7. Σταθόπουλος Π 2012 Οργάνωση και Διοίκηση Κοινωνικών Υπηρεσιών Αθήνα. εκδόσεις ΠΑΠΑΖΗΣΗ
8. ΓΓΝΓ (2012β), Μελέτη για τη Διερεύνηση και Αποτύπωση της Τρέχουσας Κατάστασης του Εθελοντισμού στην Ελλάδα, Γ΄ Παραδοτέο
9. ΙΝΕ (Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ), (2010), Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση. Ετήσια Έκθεση 2010, Αθήνα.
10. Λύτρας Α., Σουλιώτης Κ., (2004), Αποκλεισμοί στην παγκοσμιοποίηση: Ζητήματα Κοινωνικής Πολιτικής, Αθήνα, εκδόσεις ΠΑΠΑΖΗΣΗ
11. Οικονόμου Χ., Φερόνας Α. (2006) στο Οικονόμου Χ., Φερόνας Α.(επ.), Οι εκτός των τειχών: φτώχεια και αποκλεισμός στις σύγχρονες κοινωνίες, Εκδόσεις ΔΙΟΝΙΚΟΣ, Αθήνα.
12. Λυγερός, Ν. (2004). Ο εθελοντισμός στην Ελλάδα ΤΥΠΟΣ.COM.CY 24/09/2004
13. Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Τελική Έκθεση του Έργου, «Η Νέα Γενιά στην Ελλάδα Σήμερα», Μάιος 2005
14. Γιαννής Ν., «Τι είναι η Κοινωνία πολιτών», Κίνηση Πολιτών για μια Ανοιχτή Κοινωνία, Αθήνα, 2002.
15. . (Ε.Ε 2011) (Ε.Ε Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2011.
16. ΕΚΘΕΣΗ που εκπονήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τοπικής και Περιφερειακής Δημοκρατίας (CDLR), με την υποστήριξη των Ιδρυμάτων Ανοικτής Κοινωνίας (OSF) και τη συμβολή του Συμβουλίου Ευρωπαϊκών Δήμων και Περιφερειών (CEMR). Υιοθετήθηκε από τη CDLR στις 21 Σεπτεμβρίου 2011
17. Μελέτη για τη διεύρυνση και αποτύπωση της τρέχουσας κατάστασης του εθελοντισμού στην Ελλάδα (ΓΓΝΓ 2012)
18. Φωτόπουλος Ν 2011 Αντιμετώπιση της κοινωνικής κρίσης στην καθημερινή ζωή ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ
19. Ρομπόλης Σ 2013 Οικονομική κρίση και Κοινωνικό Κράτος Περιοδικό Κοινωνική πολιτική/Τεύχος 1/Απρίλιος 2013

20. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ: Ν.3463/2006, Ν.3852/2010

21. Κοινωνικό Πολύκεντρο-ΑΔΕΔΥ,2014

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

22. Petmesidou, M, Mossialos, E (eds), Social policy developments in Greece, Burlington: Ashgate

23. ESN,2014 social planning at the local level

24. Byrne, D. (1999). Social Exclusion, Buckingham: Open University Press.

25. Shanaham P. exclusion, the European Union and community participation

26. Cohesion Policy 2014-2020 Έντυπο της European Union

27. Marshall T. H., & Bottomore T., Ιδιότητα του πολίτη και κοινωνική τάξη, Gutenberg, Αθήνα, 1995

28. European Commission (2005). “Joint report on social protection and social inclusion”, Brussels.

29. Eurostat (2000). “European social statistics: Income, poverty and social exclusion”, THEME 3, Population and Social Conditions, Luxembourg.

30. Publication and Documents of European Commission <http://ec.europa.eu/social/main>.

31. Giudicelli, S. (1984). ‘Η έννοια της αλλοτρίωσης, από τη θεωρία στην καθημερινή πρακτική *Θέσεις*, τ. 6, διαθέσιμο στο <http://www.theseis.com/index.php?option=com>

32. The Social Protection Committee (2010), A voluntary European quality framework for the social services, Brussels: SPC

33. Munday B.(2003) European social services: A map of characteristics and trends, Strasbourg, Council of Europe

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

34. Βενιέρης Δ, Υπόμνημα (Τι είναι κοινωνική πολιτική) Ιανουάριος 2010 http://dsep.uop.gr/attachments/ekloges12/pol.ygeias/CV_Venieris (30/8/2016)

35. Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Περιφέρειας Ανατ.Μακ-Θράκης
<http://www.eydamth.gr/> (9/9/2016)
36. <http://www.ekriti.gr/ellada-oikonomia/haritsis-gia-espa-ta-programmata-tha-stirixoun-tin-koinoniki-oikonomia#sthash.3xLhJHCQ.dpuf>
37. ΕΛΣΤΑΤ Διαδικτυακός τόπος Ελληνικής Στατιστικής υπηρεσίας
<http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-database>: (7/9/2016)
38. http://volunteers.neagenia.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=35:2011-05-12-12-56-09&catid=13:eee-2011&Itemid=13 (6/9/2016)
39. Ευρωπαϊκή Τοπική Αυτοδιοίκηση
<http://web3.eetaa.gr/eu2020/synantiseis/kavala/firbas.pdf> (8/9/2016)
40. www.polis2020.wordpress.com (8/9/2016)
41. Ρουμελιώτης, Α. (2011). ‘Ανταλλακτική Οικονομία, Πάνω από τα κέρδη ο άνθρωπος’ Ελευθεροτυπία, 28/3/2011 διαθέσιμο στο
<http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=262932>. (30/8/2016)
42. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
<http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/agrotourism/agricultural-association>(23/8/2016)
43. ΕΣΠΑ www.espa.gr (8/9/2016)
44. Ευρώπη του 2020 <http://ec.europa.eu/europe2020> (7/9/2016)
45. Ευρωπαϊκή Επιτροπή <http://eur-lex.europa.eu/> (7/9/2016)
46. www.kedke.gr (3/9/2016)
47. ΚΕΠ Υγείας (www.kep-ygeias.gr) (4/9/3016)
48. Υπουργείο Εσωτερικών ΔΑ (www.ypes.gr) (3/9/2016)
49. Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης .www.ekdd.gr (5/9/2016)
50. Εφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ έκδοση στις 15.08.2015 <http://www.kathimerini.gr/> (31/8/2016)
51. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ έκδοση στις 12.06.2016 <http://www.kathimerini.gr/> (8/9/2016)
52. ΤΟ ΒΗΜΑ έκδοση στις 02/03/2016 <http://www.tovima.gr/finance/article/>(8/9/2016)

ΠΙΝΑΚΕΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.1 Δείκτες φτώχειας

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2 Κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού 18-24 ετών

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.3 Κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού 25-54 ετών

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.1 Αυτοκτονίες στην Ελλάδα

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.1 Κοινωνικές Υπηρεσίες Δήμων

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.2 Κοινωνικές Δομές Δήμων

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.1 Κατανομές ΕΣΠΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2 Άξονες προτεραιότητας 3,4 και Θεματικοί Στόχοι 8,9

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3 Νέες Κοινωνικές Δομές μέσω ΕΣΠΑ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.1 Δείκτες ανεργίας ανδρών γυναικών σε Ελλάδα και ΕΕ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.2 Δείκτες μακροχρόνιας ανεργίας νεανικής ανεργίας στην Ελλάδα

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ.5.1 Οργανόγραμμα του Δήμου

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΥΣ

Ν. 3852/2010 (άρθρο 94 παρ.3Β), Ν. 3905/2010 (άρθρο 51 παρ.3α):

(«Κοινωνική Προστασία και Αλληλεγγύη»)

Από την 1^η Ιανουαρίου 2011 ασκούνται οι παρακάτω αρμοδιότητες:

7. Η εφαρμογή προγραμμάτων εμβολιασμών και η διενέργειά τους.
8. Η τήρηση κανόνων υγιεινής των δημόσιων και ιδιωτικών σχολείων.
9. Η χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας ιδρυμάτων παιδικής πρόνοιας σε ιδιώτες, καθώς και σε συλλόγους ή σωματεία, που επιδιώκουν φιλανθρωπικούς σκοπούς.
11. Η εποπτεία επί των φιλανθρωπικών σωματείων και ιδρυμάτων, καθώς και η έγκριση του προϋπολογισμού τους, η παρακολούθηση και ο έλεγχος των επιχορηγήσεων, που δίδονται σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου με κοινωφελείς σκοπούς.

12. Η οικονομική ενίσχυση αυτοστεγαζόμενων, η μίσθωση ακινήτων, η ρύθμιση διαφόρων θεμάτων κοινωνικής κατοικίας και η επιβολή κυρώσεων για παραβάσεις της οικείας νομοθεσίας
13. Ο διορισμός μελών διοικητικών συμβουλίων, η εποπτεία και η ρύθμιση θεμάτων λειτουργίας ιδρυμάτων προστασίας και αγωγής οικογένειας του παιδιού, (όπως Κέντρων Παιδικής Μέριμνας, Παιδικών Σταθμών, Παιδικών Εξοχών, παραρτημάτων ΠΗΚΠΑ και ΚΕΠΕΠ).
14. Ο ορισμός ιατρών προς εξέταση επαγγελματιών και εργαζομένων σε καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος για τη χορήγηση σε αυτούς βιβλιαρίων υγείας.
15. Η χορήγηση της Κάρτας Αναπηρίας, μετά από σχετική γνωμοδότηση της αρμόδιας Επιτροπής Πιστοποίησης Αναπηρίας.
16. Η έκδοση πιστοποιητικών οικονομικής αδυναμίας.
17. Η καταβολή επιδομάτων σε τυφλούς, κωφάλαλους, ανασφάλιστους παραπληγικούς, τετραπληγικούς και ακρωτηριασμένους, διανοητικά καθυστερημένους, ανίκανους προς εργασία, υποφέροντες από εγκεφαλική παράλυση (σπαστικούς), απροστάτευτους ανήλικους, υποφέροντες από αιμολυτική αναιμία και βαριά ανάπηρους, καθώς και σε λοιπά άτομα δικαιούμενα παροχής κοινωνικής προστασίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.δ. 57/1973 (Φ.Ε.Κ. 149 Α'), της σχετικής νομοθεσίας, καθώς και των οικείων κανονιστικών ρυθμίσεων.
18. Η δωρεάν παραχώρηση της χρήσης οικημάτων ένεκα απορίας ή για άλλους σοβαρούς λόγους.
19. Η αναγνώριση δικαιούχων στεγαστικής συνδρομής.
20. Η υλοποίηση :
 - α) προγραμμάτων δημόσιας υγιεινής που οργανώνονται από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ή από άλλα Υπουργεία, το κόστος των οποίων βαρύνει απευθείας τον προϋπολογισμό του αντίστοιχου Υπουργείου.
 - β) εκτάκτων προγραμμάτων δημόσιας υγείας, τα οποία εκτελούνται με έκτακτη χρηματοδότηση
 - γ) προγραμμάτων δημόσιας υγείας που χρηματοδοτούνται από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης
21. Η έκδοση αποφάσεων παροχής κοινωνικής προστασίας.
23. Η χορήγηση αδειών διενέργειας λαχειοφόρων αγορών, εράνων και φιλανθρωπικών αγορών.
25. Η πληροφόρηση των δημοτών για θέματα δημόσιας υγείας.

Από την 1^η Ιουλίου 2011 ασκούνται οι παρακάτω αρμοδιότητες:

10. Η άσκηση ελέγχου και εποπτείας στα ιδρύματα παιδικής προστασίας ιδιωτικού δικαίου (ιδιωτικοί παιδικοί σταθμοί) και η ευθύνη λειτουργίας των παιδικών εξοχών.
22. Η χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας δημοτικών και ιδιωτικών παιδικών ή βρεφονηπιακών σταθμών.
24. Η έκδοση τοπικών υγειονομικών διατάξεων και η λήψη μέτρων σε θέματα δημόσιας υγιεινής.

Από την 1^η Ιανουαρίου 2013 ασκούνται οι παρακάτω αρμοδιότητες:

26. Η χορήγηση άδειας λειτουργίας ιδιωτικών επιχειρήσεων περίθαλψης ηλικιωμένων ή ατόμων, που πάσχουν ανίατα από κινητική αναπηρία.
27. Η επιβολή κυρώσεων σε ιατρούς, οι οποίοι πωλούν φάρμακα χωρίς άδεια, καθώς και σε βάρος ιατρών και φαρμακοποιών για κατοχή ή πώληση δειγμάτων φαρμάκων.
28. Η οργάνωση αυτοτελώς ή σε συνεργασία με τις αντίστοιχες περιφερειακές υπηρεσίες ειδικών προγραμμάτων για την προστασία και προαγωγή της Δημόσιας Υγείας στην περιοχή αρμοδιότητάς τους, κατά τις ρυθμίσεις της παρ. 7 του άρθρου 14 του ν. 3172/2003 (ΦΕΚ 197, Α).
29. Η εφαρμογή προγραμμάτων για την καταπολέμηση λοιμωδών και παρασιτικών νοσημάτων ζώων.
30. Η επιβολή ή άρση υγειονομικών μέτρων, λόγω εμφάνισης βαριάς επιζωοτίας για την έκδοση πιστοποιητικών προς μεταφορά ζώων.
31. Ο ορισμός ελεγκτή γιατρού ΟΓΑ για τα ν.π.δ.δ. του νομού.
32. Ο ορισμός μελών του Διοικητικού Συμβουλίου των Ταμείων Πρόνοιας και Προστασίας Πολυτέκνων, από το δήμο όπου εδρεύουν τα ταμεία
33. Η εφαρμογή, οργάνωση και εποπτεία της τεχνητής σπερματέγχυσης και του συγχρονισμού του οίστρου των ζώων.
34. Η παροχή γνωμάτευσης από τον αρμόδιο κτηνίατρο για υγειονομική καταλληλότητα των ζώων όταν πρόκειται για πλανόδια έκθεση ζώων.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΥΣ

Ν. 3852/2010 (άρθρο 94 παρ.4) και Ν. 3870/2010 (άρθρο 18 παρ.10ζ)

(«Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός»)

Από την 1^η Ιανουαρίου 2011 ασκούνται οι παρακάτω αρμοδιότητες:

13. Η εκτέλεση προγραμμάτων διά βίου μάθησης στο πλαίσιο του αντίστοιχου εθνικού και περιφερειακού σχεδιασμού, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

14. Η συγκρότηση επιτροπής καταλληλότητας, επιλογής και εκτίμησης της αξίας οικοπέδου για την ανέγερση διδακτηρίου, καθώς και επιλογής οικοπέδου μετά κτιρίου κατάλληλου να χαρακτηριστεί ως διδακτήριο.
15. Η απαλλοτρίωση οικοπέδων για τις ανάγκες της σχολικής στέγης, καθώς και η ανέγερση σχολικών κτιρίων
16. Η μίσθωση ακινήτων για τη στέγαση δημόσιων σχολικών μονάδων, η στέγαση και συστέγαση αυτών και σε περίπτωση συστέγασης ο καθορισμός της αποκλειστικής χρήσης ορισμένων χώρων του διδακτηρίου, από κάθε σχολική μονάδα, καθώς και της κοινής χρήσης των υπολοίπων χώρων και των ωρών λειτουργίας της κάθε συστεγαζόμενης σχολικής μονάδας.
17. Η διάθεση διδακτηρίου για άλλες χρήσεις κοινής ωφέλειας ή για την πραγματοποίηση εκδηλώσεων, κοινού ενδιαφέροντος, σε συνεργασία με το Σχολική Επιτροπή
19. Η εποπτεία και ο έλεγχος των συλλόγων γονέων και κηδεμόνων.
20. Η έγκριση της εγκατάστασης, μεταφοράς ή επισκευής τηλεφωνικών συνδέσεων (κυρίων, δευτερευουσών, πρόσθετων και παράλληλων) στα σχολεία.
21. Η οργάνωση συναυλιών ή άλλων πολιτιστικών εκδηλώσεων για τους μαθητές, κατόπιν έγκρισης της Σχολικής Επιτροπής
22. Ο διορισμός και η αντικατάσταση διοικητών των ιδρυμάτων, που χορηγούν υποτροφίες, εφόσον έχουν τοπική σημασία.
23. Η έγκριση οποιασδήποτε μίσθωσης ιδιωτικού αυτοκινήτου δημόσιας χρήσης για μεταφορά προσώπων και υλικών προς κάλυψη σχολικών αναγκών
24. Ο καθορισμός κοινωφελούς χρήσης των σχολείων σε περίπτωση παύσης της λειτουργίας τους.
25. Η κατανομή πιστώσεων στις Σχολικές Επιτροπές για την επισκευή και συντήρηση των σχολικών κτιρίων.
26. Η επιβολή κυρώσεων, κατά τις ισχύουσες διατάξεις, στους γονείς και κηδεμόνες που δεν εγγράφουν τα παιδιά τους στο σχολείο και αμελούν για την τακτική φοίτησή τους.
27. Η διακοπή μαθημάτων, λόγων έκτακτων συνθηκών ή επιδημικής νόσου, εντός των διοικητικών ορίων του οικείου δήμου.
28. Η χορήγηση αδειών ίδρυσης και λειτουργίας ιδιωτικών μουσικών ιδρυμάτων (Ωδείων, μουσικών σχολών, χορωδιών, συμφωνικών ορχηστρών και συγκροτημάτων μουσικής δωματίου), σύμφωνα με τις διατάξεις του β.δ/τος 16/1966 (ΦΕΚ 7, Α).
29. Η συμμετοχή εκπροσώπου του οικείου δήμου στην οργανωτική επιτροπή φεστιβάλ, τοπικής εμβέλειας.
30. Η επιχορήγηση φορέων που αναπτύσσουν πολιτιστικού χαρακτήρα δραστηριότητες στη χωρική αρμοδιότητα του δήμου, καθώς και όσων συμβάλλουν στην τουριστική

ανάπτυξη και προβολή του, ύστερα από απόφαση του δημοτικού συμβουλίου που λαμβάνεται με πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) των μελών του.

31. Η άσκηση εποπτείας επί των Εθνικών Αθλητικών Κέντρων, που καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Πολιτισμού και Τουρισμού. Με την απόφαση αυτή, η οποία εκδίδεται κατόπιν γνώμης της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, εντός έτους από τη δημοσίευση του παρόντος, προσδιορίζονται ειδικότερα τα Εθνικά Αθλητικά Κέντρα, κατ' αντιστοιχία προς τους οικείους δήμους, εξειδικεύονται τα θέματα που αναφέρονται στην εποπτεία, καθώς και κάθε σχετικό τεχνικό, λεπτομερειακό και διαδικαστικό ζήτημα.

Από την 1η Ιουλίου 2011 ασκείται η παρακάτω αρμοδιότητα:

18. Η μεταφορά μαθητών από τον τόπο διαμονής στο σχολείο φοίτησης, περιλαμβανομένης της μεταφοράς των μαθητών σχολείων ειδικής αγωγής, καθώς και της μεταφοράς και σίτισης μαθητών μουσικών και καλλιτεχνικών γυμνασίων και λυκείων. (επανήλθε στις Περιφέρειες)

